…ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 45-дахи жэлээ гарана. УНШАГШЫН ТҮРҮҮ БЭШЭГ

БУРЯАД ҮНЭН

…Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

…36 (11634) | 1968 оной февралиин 11, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

ХАМТААРАА ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ХҮСЭН

Партиин XXIII съездын, КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он), майн (1966 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлэгдэжэ байһанай ашаар хүдөө ажахыдамнай ехэ хубилалтанууд болоҗо байна. Энэнь экономическа харилсаанууд, үйлэдбэри, соёл гэгээрэл, ажалшадай ажана байдал дээрэһээ харагдана. Колхозой үйлэдбэри саашаа хүгжэхэ бүреэ эрдэмэй хүсөөр эрхилэгдэдэг болоҗо, хүнүүд эдэбхи үүсхэлтэйгээр, ухаансараар тэрээндэ хандажа захалаа. Энэ ушарта ажахые хамтаараа хүтэлбэрилхэ хүсэн болохо колхозой правлениин үүргэ улам дээшэлжэ, тэрээндэ ехэ эрилтэнүүд табигдана.

Мүнөө үедэ хүдөөдэ болоҗо байһан хубилалтануудые, урдань табигдаһан зорилгонуудые зүбөөр сойлгонгүйгөөр ажал урагшань ябуулхын аргагүй. Колхозой үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлжэ, тэрэниие хүсэдөөр хэрэглэхын тула нэн түрүүн артелиин гэшүүн бүхэниие хамтын ажалда урматайгаар хабаадуулха, тэдэнэрэй эдэбхи үүсхэлые ходо дэмжэжэ, харюусалга, уялгыень дээшэлүүлхэ шухала.

Партиин программаар хараалагдаһан эдэ гол зорилгонуудые баримталан, манай колхозой правлени хүдэлмэрээ эмхидхэдэг байна. Илангаяа хамтын суглаанууд, отделениин зүблөөнүүд дээрэ колхозниГуудай оруулһан дурадхалнууд, ажаглалтануудта горитой анхарал табигдадаг.

Жэшээнь, Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэнүүдэй захаархи эгээн үрэжэлтэй газарые зүбөөр ашаглаха тушаа колхозниГууд дурадхаһан юм. Тэрэниие тусхай мэргэжэлтэдэй шэнжэлжэ үзэхэдэ, эдэ мүрэнүүдэй эрьеын захаар хаалта барижа үгэхэ, үертэ халидаг тохойнуудыень хаажархиха хэрэгтэй байгаа һэн. Нёдондо 5 километр ута хаалта Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр бариһанай ашаар Гахайта, Змеиный гэдэг аралнуудай 293 гектар газар ашаглаха арга олгогдоо. Байгша ондо тэндэ ороохо тариан таригдажа, баян ургаса абтахань найдамтай. Юуб гэхэдэ, колхозниГуудай дурадхалаар нёдондо Сүхэ мүрэнэй аралда 153 гектар дээрэ тариа тарижа, гектарай 27 центнер ургаса абтаа һэн. Мүн арал газарта зелёнко тарихалашье һайнаар ургадаг. Нёдондо тиимэ 87 гектарта зеленко тарихада, га бүриин 57 центнер, туршалгын 5 гектарай тус бүриһөө 105 центнер ургаса абтаһан.

Тэрэ шэнэ газар ашаглахада хэгдэһэн гаргаша түрүүшынгээ жэлдэ харюулагдаа гэжэ тоологдоо. Тиимэһээ Сэлэнгэ, Сүхэ мүрэнүүдэй эрье шадархи газарые саашадаашье элдүүриндэг болохо зорилготойбди. Мүнөө жэлдэ Сэлэнгэ мүрэнэй эрье шадархи Енхорой 100 гектар, Сүхэ мүрэнэй эрьедэхи 40 гектар газар шэнээр элдүүрилэгдэхээр хараалагдана.

Колхозой гэшүүд эдэ мүрэнүүдэй эрье шадархи сабшалан зүбөөр хэрэглэхэ талаар олон дурадхалнуудые оруулһан. Тэрэниие баримталан, бидэнэр нёдондо Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр 1053 метртэ хаалта хэжэ, үерлэдэг, хоёр һалаа тохойень хаажархёо һэмди. Энэмнай маанадые үһанда абтахагүй 210 гектар сабшалантай болгобо гэшэ. Хэрбээ эндэһээ, мэргэжэлтэдэй тоолоһоной ёһоор, гектарай адагынь 15—18 центнер ургаса абабал, бүхыдөө нииты малда 3 мянга гаран центнер үбһэн нэмэжэ абтаха ушартай. Энэмнай манай ажахыда ехэ олзо.

Үнгэрһэн жэлэй хамтын суглаан дээрэ колхозой мэргэжэлтэд тарялангай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха талаар горитой хэмжээ абаха хэрэгтэй гэһэн юм. Энэ ажаглалта дурадхалда анхаржа, байгша ондо 350 гектар тарялан хамгаалхаар модо һуулгаха гэжэ шиидхээбди. Тэрэнһээ гадна 195 гектарай шугы бургааһан сэбэрлэгдэжэ, тэндэ тарилга хэгдэхэ юм.

Колхозой ажахын гол һалбари болохо—мал ажалай талаар колхозниГууд олон дурадхал оруулдаг. Хэдэн жэлэй туршада адууһа малайнай ашаг шэмэ өөдэлнэгүй. Тиимэһээ малай үүлтэр һайжаруулха тушаа олон дахин хэлэгдэһэн. Энэ һанамжа дурадхалнуудай үндэһөөр 1967 ондо 147 симментал үүлтэрэй үнеэдые илгажа, тусхай фермэ тухеэрээбди. Энээнэй аша үрэнь харагдажа захалаа. 1966 онойхитой жэшэхэдэ нёдондо үнеэн бүриһөө 531 литр һүн ехэ һаагдаа. Мүнөө эбэртэ бодо мал үсхэбэрилхэ талаар тусхай зоотехник-селекционертэй болообди. Тэрэшэлэн хонидой үүлтэр һайжаруулха тушаа ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Хамтын ажалай хүгжэхэ бүри колхозниГуудай байдал һайжаржа, культурна эрилтэнүүдынь дээшэлнэ. Тиимэһээ колхозой мүнгэ зөөреэр 250 хүнэй һууха залтай, спортивна залтай соёлой ордон баригдажа эхилээд, мүнөө жэл ашаглалгада оруулагдаха. Мүн 320 үхибүүдэй һуралсаха һургуулиин байшан баригдажа дүүрэхэеэ байна.

Колхоздомнай үйлэдбэриин барилганууд, илангаяа малай байранууд дуталдажа, ехэ хохидол ушаруулдаг. Тиимэл хадань колхозниГууд үйлэдбэриин барилгануудые хэхэ талаар олон тодорхой дурадхалнуудые оруулдаг. Тэрэниие анхаралтайгаар зүбшэн хэлсээд, колхозой правлени нёдондо 2500 хонидой байха 4 байра, тэжээл бэлдүүлхэ оньһожоруулагдамал цехтэй үнеэнэй байра 3-дахи отделенидэ баригдаа. Жэлэй дүүрэтэр энэ фермэдэ авто-уһалуури тодхогдожо, оньһон аргаар байра сэбэрлэгдэдэг болохо. Саашадаа эндэ үнеэд машинаар һаагдажа захалха юм. Тиигэбэл, эндэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлжэ, һаалишадай ажал хүнгэрхэ байһаниинь элитэ.

Колхозой отделени бүхэндэ совет байгуулагданхай. Тэрэ соведэй зүблөөн һара бүхэндэ зарлагдажа, үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэ, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха, үйлэдбэриин гаргаша хороохо асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг. Эдэ асуудалнуудые зүбшэхэ үедэ һонирхолтой олон дурадхалнууд ороолог, правлениин үмэнэ тодорхой эрилтэнүүд табигдана. Жэшээнь, малай хорооной байрануудта электрын элшэ хүсэ оруулха тушаа 3-дахи отделениин совет дээрэ хэлсэгдээ һэн. Тэрэниие колхозой правлени зүбшэжэ үзөөд, бүтэхэ тээшэнь шиидхэһэн.

Иигэжэ колхозой гэшүүдэй дурадхалнуудта анхаралтайгаар хандажа, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын хойноһоо колхозой правлениин оролдоһоной ашаар һүүлэй жэлнүүдтэ ажахымнай нилээд бэхижээ, түсэб, уялганууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэдэг болонхой. Үнгэрһэн ойн баярай жэлдэ үйлэдбэриин-финансова түсэб бүхы талаараа үлүүлэн дүүргэгдээ. Олзо доход оруулха түсэб 103,3 процент дүүргэгдэжэ. Үйлэдбэреэ саашань үргэдхэхэ, табан жэлэй түсэб болзорһоо урид бэелүүлхэ арга олгогдоо. Жэшээнь, мяха, һү, нооһо абаха талаар хараалагдаһан табан жэлэй түсэб 1968 ондо дүүргэгдэхээр багсаагдана. Ороохо тариа абалгаар 1970 ондо түйлагдаха хэмжээн 1967 ондо хүсэгдөө.

Колхозой правлени—артелиин ажахые хамтаараа хүтэлбэрилхэ ехэ хүсэн мүн. Тиимэл хадаа ажахын, культурно-гэгээрэлэй бүхы шухала асуудалнууд правлениин заседани дээрэ хэлсэгдэдэг. Правлениин заседани һарадаа заабол хоёр удаа зарлагдадаг. Мүн эндэ отделениингүүдэй эрхилэгшэнэрэй, бригадирнуудай, фермые даагшадай тоосоон зүбшэн хэлсэгдэдэг байха юм.

Ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ асуудалда колхозой правлени горитой анхарал табина. Тэрэниие али бүхы талаһаань зүбшэжэ, хамтаараа хэлсэжэ шиидхэнэбди.

Жэлэй дүн колхозниГуудай дунда яаралгүйгөөр һайса зүбшэн хэлсэхэ, тэрээндэ шадаал һаа олон хүнүүдые хабаадуулха гэһэн дурадхал һаяхан болоһон колхозой правлениин заседани дээрэ ороо һэн. Тэрэнэй ёһоор 1967 оной дүнгүүдые хамтын суглаанай болохоһоо урид отделениингүүдэй суглаанууд дээрэ зүбшэхэ гэжэ хэлсэгдээ. Энээнэй ашаар колхозой правлениин элидхэлдэ олон нэмэлтэ орохо, бии байгаа арга боломжонуудые элиршэлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха талаар колхозниГуудай һонирхолтой юумэнүүдые дурадхаха байһаниинь дамжаггүй.

Тиигэбэшье колхозой правлениин ажал ябуулгада горитой дутагдалнууд бии гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Илангаяа мэргэжэлтэдые зүбөөр хүдэлгэхэ, колхозой дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые, малшад болон механизаторнуудые һурган бэлдэхэбди.

Саашадаа олон һалбаритай томо ажахые амжалтатайгаар ударидахын тула олон юумэ мэдэхэ, хүнүүдтэй үгээ ойлголсожо шадаха, тэдэнэрэй сэдьхэжэ, болоҗо ябаһан юумэ обёорхо шухала гэжэ ойлгонобди.

Б. ШАГДЫРОВ,
Сэлэнгын «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ.

…май НФО-һоо СССР-тэ …ргэлжын түлөөлэлгэтэ толгойлогшотой …БРЕЖНЕВ уулзаа

…ьетнамай Национальна … үргэлжын түлөөлэл- … СССР-тэ толгойлдог … Минь гэгшэтэй фев- … КПСС-эй ЦК-гай Ге- …ретарь нүхэр Л. И. …улзаа.

…үүн оршон байдалда …ералдоонэй үедэ Данг … Урда Вьетнамые сү- … Национальна Фронтын …резидиумэй даалгаба- … Вьетнамдахи һүүлэй …ай нүхэр Л. И. Бреж- …уулаа. Урда Вьет- …лхэ арадай зэбсэгтэ … үргэн ехэ добтолго- … байһан тухай тэрэ …икын булимтарагша- …эй түһамаршадай сэ- …эргүү шанга сохилто- …иитэ арад зон, илан- …үдай хүн зон эдэбхи- …жээ. Һүүлэй үдэр- …гдаһан шухала илал- …өөлэгдэһэн районууд- …ионно засагай орга- …олго, эб найрамда- …ратиин, бэеэ даанхай …үлөө Урда Вьетнамые … (бэеэ абанги) болго- … тэмсэжэ байһан пат- …шэнэ эмхинүүдые бай- …эдэ бүгэдэ хадаа Урда … арадай сүлөөрэлгын …энэ, бүри дээдэ шата- … гэршэлнэ гээшэ,—гэ- …анг Минь тэмдэглээ.

… сэрэгэй бэшэ, харин … удха шанартай шэнэ …ые түйлажа байһан- …рамдуулан Сүлөөрэл- …альна Фронтые, тэ- …гтэ хүсэнүүдые. баа- …ы арадые КПСС-эй …ы совет арадай үмэнэ- … Л. И. Брежнев халуу- …шалаа. Фронтын шэнэ … үндэһөөр Урда Вьет- …үлөөлхэ Национальна … хүсэ шадалай, нэрэ …шэлжэ байһые Урда … һүүлэй событинууд …аруулна.

… үнэн зүб хэрэгые, … болон бэеэ даанхай …амгаалжа байһан баа- …етнам арадта совет …ашье аха дүү ёһо- …жа хүргэхэ, дэмжэхэ … Л. И. Брежнев дахи- … хэлээ. Империализмда … найрамдалда дуратай …үүд тэмсэжэ байһан … талада байна. Бүхы … зон вьетнам арад- … олоороо һаналаа нэгэ- …жо байна. Вьетнамай …ска Республикада …омбодолгые, мүн сэрэ- …ые һүйдхэлнүүдые үгэ …болюулха тухай, Вьет- … байгаа США-гай …мхэй добтолгонуудые …улха тухай эрилтэнүүд …дажа байна.

…н эзэрхэг түримхэй- …рэй Сайгондохи ту- … эсэргүү Урда Вьет- …ай тэмсэлые саг үр- … болохоор дэмжэжэ … түлөө КПСС-эй ЦК-е, …равительствые. бүхы …ые Урда Вьетнамые …ациональна Фронтын …зидиумэй үмэнэһөө … Минь амаршалаа. …лгэ хадаа хүшэр хүн- …б тэмсэлдээ шэнэ шэ- …үйлаха хэрэгтэнь Ур- …ай патриодуудые зо- … гэжэ Данг Куанг …эглээ.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ — БОЛЗОРҺОО УРИД!

ОТДЕЛЕНИДЭ — 3000 ХУРЬГАН

МУХАР-ШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** «Эрдэм» совхозой гурбадахи отделениин хонишод энэ жэл 4300 гаран хурьга түлжүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Мүнөө эндэхи хонишод 3000 гаран хурьга абаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

Нёдондо отделениин олохон хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 90—100 хурьга түлжүүлжэ, ажалай амжалтануудаар алдарта Октябриин 50 жэлэй ойе тэмдэглэһэн юм.

Мүнөө эдэ хонишодой отарануудта дээрэ хурьгад абтажа дүүрэхэеэ байна. Жэшээнь, Д. Чимитовэй отарынхид 473 эхэ хониноһоо 405 хурьга абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Мүн Д. Батуев 461 эхэ хониноһоо 410 хурьга абаа.

Отделениин нүгөө отарануудай хонишод баһал амжалтатай ажаллана. Эдэ хонишоднай мүнөө жэл хонин бүриһөө хурьга абахын түлөө хаба шадалаараа оролдоно. Тэдэнэр үшөө намар байхада хонидойнгоо үбэлжэлгэ, хурьга абалга тухай боломжолжо эхилһэн юм. Эндэхи хонишод хони, хурьгадайнгаа байра саг болзор соонь һайнаар дулаалһан, үбһэ, түлеэ залһаяа хүсэд зөөһэн дээрэһээ мүнөө хурьга абалгын харюусалгатай үедэ тухашарнагүй.

Отарануудта хурьгадайнь байра соо дулаан, тэндэ тусхай пеэшэнүүдые табиһан. Эдэ пеэшэнүүдэйнь бүдүүн түмэр хоолойнууд арбаад метртэ байра соо унжына. Пеэшэнүүдые түлихэдэ эдэ хоолойнуудаар утаан ябажа, хурьгадай байра дулаасуулна.

Гадна отделениин зарим хонишод хурьгадтаа хохир дэбдидэг заншалтай болоо. Хохир дээрэ хэбтэһэн хурьгад даарадаггүй, ехээр нородоггүй байна. Иигэжэ эндэхи хонишод хэдэн зуугаад центнер һолоомо алмана.

В. ШИРДАРМАЕВ.

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

«Сибиряк» колхозой механизаторнууд ойн баярай жэлдэ гектарһаа дунда зэргээр 13,4 центнер тариа хуряажа, Түнхэнэйнгөө аймаг соо эрхимлэн, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, Верховно Соведэй Президиумэй, облпрофсоведэй дурасхаалта Улаан тугта хүртэһэн байна. Энэ ажахыда тариинай үндэр ургаса хуряаһан дээрэһээнь арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ хабаадаха эрхэ олгогдоһон юм.

Колхозой механизаторнууд түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлдэ гектарһаа 14 центнер тариинай ургаса хуряахын тула мүнөө ехэ оролдолго гаргажа байнхай. Колхоздо тариинай газар утэгжүүлхэ тусхай оньһожоруулагдаһан отряд байгуулагданхай. Арба гаран хүнһөө бүридэһэн энэ отрядта элдэб маркын долоон трактор, ашаагаа өөрөө буулгадаг 3 автомашина үгтэнхэй. Механизаторнуудай отрядай ажал Газим Хасанов ударидана.

Утэгжүүлэгшэд намарһаа нааша 615 гектар тариинай газар дээрэ гектарай 15—20 тонно наг шэбхэ гаргаа. Тэдэнэр наг шэбхэеэ поли дээрэ гаргахадаа обоо бухалнууд зандань үлөөһэн байна. Наг шэбхэ гаргагдаһан тариинай поли дээрэ хүр саһан ехээр тогтоо.

Мүнөө Газим Хасановай хүтэлбэридэг отряд тариинай газар дээрэ наг шэбхэ дахинаа гаргажа эхилбэ. Отрядай механизаторнууд тарилгын эхилтэр үшөө 6000 тонно наг шэбхэ поли дээрэ гаргаха гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр энэ ажалаа һая эхилбэшье, үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

Гадна утэгжүүлэгшэд газарай гэдэхэтэй сасуу 974 тонно аммиагай уһа, 40 тонно суперфосфат, 1300 тонно калийна, 1060 тонно фосфорно, 1205 тонно азотно утэгжүүлгэнүүдые хүрьһэндэ оруулхаар шиидэнхэй. Энэ утэгжүүлгэнүүдынь колхозой 5842 гектар тариинай газарта яһала хүрэхэ байна.

Д. ЯНДАНОВ.

УЯЛГАДАА ХҮРЭХЭ ОЙРТОО

ХЭЖЭНГЭ. **(Телефоноор абтаба). «Первомайский» совхоздо түл абалга түлэг дундаа ябажа байнхай. Ажахын түрүү хонишод Баяндэлгэр Баяртуев, Дашабал Жамбалов гэгшэдэй даадаг отарануудай дээрэ 100 хонин бүриһөө 81 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.**

Хонишод мүнөө жэл 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлжэ, хабартаа зүлгэ ногоон дээрэ гаргаха гэжэ шиидэнхэй. Тэдэнэр энэ уялгаа заатагүй бэелүүлхэл.

Д. ДАМБАЕВ.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой коллектив табан жэлэйнгээ даабарита тоонуудые халяан—хоёр миллион түхэригэй продукци гаргажа, табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь урид дүүргэхээр шиидэнхэй. Энэ заводой автокранова цехэй слесарь, коммунис ажалай ударник Николай Степанович Килин үдэрэйнгөө даабари ходол үлүүлэн дүүргэдэг юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Килин ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

СОШОРДОМО ДОХЁО

ХУРЬГАД ГАРЗАЛАА, ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

— Ямар хэмжээ абаха, яаха хээхэ зон гээшэбибди? Иван Храпачугай отарада хурьгад олон гарзалжа байна,—гэжэ һаяшаг «Гигант» колхозой хүтэлбэрилэгшэд хүл хөөрсэг болоҗо байгаа һэн.

Тиигэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэрэ отарада хэдыгээрээ ошоо, дутагдалыень усадхаха талаар хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдыешье абаа, нилээд һандагай һүүхэ бололдоо юм. Теэд «үүр сайшаһан хойно ойбала хадхахаданьшье» өөдтэй үрэ гараагүй. Хөөрсэгэнэлдэһөөр, һүүһай гэлдэһээр байтарнь энэ үе соо зуу һайса гаран хурьгадынь гарзалшаһан байгаа.

Түрүүн энэ отарые нёдондо хабар эмхидхэхэдээ ехэнхидээ хүгшэрһэн, муудаһан, голодоһондо гаргагдаха болоһон 575 эхэ хонидые Иван Храпачук гэгшэдэ асаржа үгөөд, һанаагаа бү зобо, туһалхабди гэжэ найдуулһан юм. Уданшьегүй колхозой хүтэлбэрилэгшэд хэлэһэнээ мартаад, энэ отарые зүндэнь орхижорхёо. Иван Храпачук бүхэли зундаа, намартаа эдэ хонидоо гансаараа адуулжа зуһаа. Ганса хүн эды олон хонидые гансаараа һайнаар адуулжа, үшөө тэдэнээ искусственна аргаар үрэжүүлжэ яагаад хүшэхүрэхэб даа. Эгээл тиимэһээ зунай хүхэ ногооной үедэ хонидынь хүсэ шадал һайса абажа, таргалжа бираагүй бшуу.

Үнгэржэ ерэхэдээ, хонидой олоороо хурьгалха болоторшье энэ отарада хүнүүдые нэмэжэ үгөөгүй, туһалагшадые олоҗо үгыт гэхэдэншье. «суугтаа хүтэлхэ хүнөө өөрөө оло» гээд бригадир дүтэ үзөөгүй. Хонишон Храпачук ядахадаа хажуудаа дүтэ байһан, Шулуутайн леспромхозой түмэр харгын начальник Ж. Е. Гомбоевто хандахадань, талаан болоҗо, тэрэнь хоёр пенсионер үбгэдые хурьга абалсахаар энэ отарада эльгээгээ.

Тиигэжэ хонишоной туһалхаар хүниие бэдэржэ, иишэ тиишээ гүйһөөр байтар сагшье ошоо, хүйтэн болошоо, хонидойнь хашаа, байра дулаалагдангүй үлөөхэ юм. Мүнөө хашаагайнь хана хаяа ялайжа, хуу сэн-бун болошонхой, досоогоо хүйтэн, нойтон. Иимэ яар муу байрада байһан нарай хурьгадай үбдэхэ, гарзалханшье гайхалгүй. Бүхыдөө абтаһан 252 хурьгадай алар хахадынь шахуу гарзалаа.

Тиигээдшье туранхай муу хонидынь хурьгадаа садхаанагүй гээшэ. Тэрэ мүртөө абтаһан хурьгадай тоо бүридхэл ёһоор хэгдэнэгүй, бүхыдөө хэды хонин түрөөб, үшөө хэдынь үлөөб гэжэ тоб байса хэлэхэ хүн эндэ үгы. Мүнөө Храпачугые ахалагша хонишоной уялгаһаа сүлөөлжэ, орондонь Е. Матвеевые томилоо. Мүн тус отарада үбһэ, зелёнко, талха тариинай зүйл нэмэжэ үгөө. Һаянай байрыень дулаалха хэмжээ абажа байна.

Хэрбээ түл абалгын эхилхэһээ урда бүри эртүүр энэ отарада анхарал табяад, эдэ бүхы дутуу дундыень усадхаһан байгаа һаань, иимэ юумэн болохогүй, аяар 100 гаран хурьгадынь гарзалхагүй һэн. Одоол энэмнай «гэмын урдаа, гэмшэлынь хойноо» гэдэг болоо ха юм.

Колхозой правлени, партком энэ тохёолдоһон ушарһаа болото гобшолол хэжэ, гэмтэй зонһоонь шангаар асууха аабза гээд һанагдана.

Р. БУДАЕВ.

Загарайн аймаг.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

… булимтарагшадта, Сайгондохи туһамар- …түү тэмсэлдэ Урда … патриодуудай шэнэ …нуудые түйлажа бай- … мэдээсэлнүүдые совет …ар баясхалантайгаар …ина, Сүлөөрэлгын ар- …нуудай частьнууд Ур- …ай арад зоной эдэбхи- …гэ доро томо томо го- … провинциальна, уездна …ууды е, Американ бу- …ай сэрэгэй баазануу- …оо. Булимтарагшадай, …до байдаг Урда Вьет- …һамарша-засагаархидай … газарнуудта зорим- …толоо. Урда Вьетна- … шэнэ район сүлөөлэг- …

…оной дэмжэлгэтэйгээр …һэн ехэ ехэ добтолго- … патриотическа хүсэ- …ерь улам үргэдэбэ, энэ …икын булимтарагшадта …уудта хатуужа- …лгын Национальна … эрхэ сүлөөтэ, бэеэ … демократическа Урда … түлөө тэмсэжэ байһан …ска, национальна бу- …эүүдһээ бүридэнэ.

…үдэрнүүдтэ болоһон … Урда Вьетнамай ара- …альна сүлөөрэлгын хү- …хэ баатаршалга гарга …сэ шадалтай байһыень …харуулаа, энэ хүдэлөөн …оонойнгоо эрхэ сүлөө- гэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ жагсаһан арад зоной национальна һанал бодолтой, гэрэнэй залиршагүй хүсэл эрмэлзэлгэтэй таараладана гэжэ элеэр харуулаа. Мүн һүүлэй үеын событинууд Американ зэбсэгэй хүсөөр тогтожо байһан Сайгоной гуримай али зэргээр үмхирэн һалаһые, булимтарагшад тушаа тэрээнэй баримталдаг хараа шугамуудай вьетнам арадай национальна бодото аша туһада яашье таарахагүй байһыень үнэншэмэ тодоор гэршэлэн харуулжа үгэнэ. Вьетнамда болоҗо байһан мүнөөнэй ушар байдал зэбсэгэй хүсөөр вьетнам арадта дура хүсэлөө баадхахые оролдожо байһан США-гай эзэрхэг түримхэй һанаашалгын бузар мууһайгаар буруу һүрэжэ байһыень гэршэлнэ гээшэ.

Американ булимтарагшад сэрэгэй-политическа талаараа доройтон муудаһанайнгаа түлөө ехээр сухалдажа, Вьетнамай амгалан хүн зондо хороо гаргахые оролдоно, тиигэжэ Сайгоной, Гуэ, мүн бусад городуудай хүн зэнэй ажаһуудаг кварталнуудые харата муухайгаар бомбодожо, ракетээр буудажа, гэр байрануудые, һургуулинууд болон больницануудые бомбодоно. Урда Вьетнамда сэрэгэй ябуулгануудай улам үргэдхэхэтэй хамта бэеэ даанхай социалис гүрэн болохо Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү «эрид шууд хэмжээнүүдые» абаха шухала гэһэн бодомжогүй уряанууд Вашингтондо зэдэлдэг болоо.

Булимтарагшадай Вьетнамда бэелүүлжэ байһан муу муухай хэрэгүүд совет арадые ехээр зэбүүрхүүлнэ. СССР-эй бүхы газар дээрэ мүнөө үедэ үнгэргэгдэжэ байһан олон тоото митингнүүд болон суглаануудта совет хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, эзэрхэг түримхэйнэртэ хараал шэрээл табина. США-гай империалистнарта эсэргүү бэелүүлжэ байгаа вьетнам арадай үнэн зүб сүлөөрэлгын тэмсэлые дэмжэжэ байһан тухайгаа эрид шууд мэдүүлнэ. Эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэлдэ бодоһон арад илагдашагүй юм гэжэ тэдэнэр батаар этигэнэ, яахадааб гэхэдэ өөрынгөө үнэн зүб хэрэгые хамгаална гээшэ.

Эзэрхэг түримхэй добтолгоёо улам үргэдхэхэдөө амжалта түйлахагүйбди, өөрынгөө үнэн сэхэ ханинарта түшэглэдэг вьетнам арадай зүгһөө бүри шанга харюу абахабди гэжэ США-гай политигууд мэдэрхэ зэргэтэй болоо. Американ эзэрхэг түримхэй добтолгые дары болюулһанай ашаар, хариин гүрэнүүдэй хамааралгагүйгөөр өөрынгөө хэрэгүүдые бэсэ даагаад шиидхэхэ тушаа вьетнам арадай эрхые хүндэлһэнэй үндэһөөр Вьетнамда эб найрамдал тогтоожо болохо юм.

Вьетнамай Демократическа Республикада эсэргүү бомбодолгоёо, мүн дайнай бусадшье бүхы ябуулгануудые үнэхөөрөө болюулаабди гэжэ Холбоото Штадуудай гэршэлэн харуулаа һаань, США-тай хэлсээнүүдые хэжэ эхилхээр бэлэн байнабди гэжэ Вьетнамай Демократическа Республикын правительство һаяшаг дахинаа мэдүүлээ. Вьетнамай асуудал гуримшуулха талаар баримталагдадаг энэ зүб хараа шугамые дэлхэйн үргэн олониитэ дэмжэнэ.

Хэрбээ Холбоото Штадуудай хэлсээнүүдые үнгэргэхэеэ үнэхөөрөө оролдоо юм һаань, Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна Фронтын дурадхалнуудые хүлеэн абахыень тэдэнэртэ хэн һаад хэнэб? Энээндэ хэншье һаад хэнэгүй.

Вьетнам арадта эсэргүү эзэрхэг түримхэй дайе үргэлжэлүүлхын түлөө США-гай зонхилогшодой үсэд нэтэрүүгээр оролдоо һаань Холбоото Штадууд үшөө дахин сохюулжа, дорой муу байдалда орохо байха.

Баатарлиг вьетнам арадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэһэн хэрэг илан мандаха байха, яахадааб гэхэдэ энэ арадта Советскэ Союз, социалис оронууд, дэлхэй дээрэхи үнэн сэхэ бүхы хүнүүд талархана, дэмжэнэ.

ХИЛЫН саанаһаа

Будапештдэ болоһон хэлсээн

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федераци болон араб оронуудай социалис залуушуулай эмхиин делегаци хадаа Вьетнамай баатарлиг арад зондо болон эдир залуушуулда хэлсээнгүй дэмжэлгэ үзүүлхэбди гэжэ элирхэйлэн мэдүүлбэ. ВФДМ-гэй бюрогой болон араб оронуудай социалис залуушуулай организациин секретарь Гамаль Эддин Абдалла гэгшэ түрүүтэй тус организациин делегациин хэлсээ хэһэнэй һүүлээр гараһан коммюнике соо энээн тухай хэлэгдэнэ.

Софида болохоёо байгаа бүхэдэлхэйн залуушуулай болон студентнүүдэй IX фестиваль газар дэлхэйн эдир залуушуулай ажабайдалда энэ жэл соохи түйлай шухала событи болохо юм гэжэ лаб найдажа байһанаа хоёр талаһаа мэдүүлбэ. Тус фестиваль эб найрамдалай, хани барисаанай болон һаналаа нэгэдэлгын лозунгтойгоор үнгэрхэ зэргэтэй.

Израилиин эзэрхэг түримхэй добтолго хэһэн тухай асуудал хэлсэхэдээ, ВФДМ-гэй бюро араб оронуудай эдир залуушуулые болон арад зониие дэмжэхэ байһанаа найдуулба.

Даниин правительствын шиидхэбэри

ПАРИЖ. (ТАСС). Даниин правительство хадаа «Гренландида ямаршье ядерна буу зэбсэг байлгахагүй, тиигээд өөһэдынгөө ядерна бомбардировщигуудаар тэндэхи нютагай агаарай дайдын ойроо хүртэшэгүй эрхые эбдэхэгүйбди гэжэ США-гай правительствын зүгһөө чайдуулга хүүлжэ абаха гэһэн шиидхэбэри гаргаба»,—гээд Копенгагенда тунхаглагдаһан правительственна коммюнике соо хэлэгдэнэ гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэнэ.

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Энээнһээ хойшо Гренландида ядерна буу зэбсэг байлгахагүй гэһэн уялга абхуулхын тулада, Даниин правительство США-тай хэлсээ хэжэ эхилхэ гэбэ. Энээн тухай АП агентствын корреспондент Копенгагенһаа мэдээсэнэ гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй министр Поуль Хартлинг мэдүүлбэ.

Гренландиин эрье шадар дүрбэн ядерна бомбо тээһэн Американ стратегическэ бомбардировщигой гэмтэжэ унаһантай холбогдоһон асуудал зүбшэн хэлсэһэн Фолькетингын гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комисси заседани болоһоной һүүлээр тэрэ иимэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа.

Парторганизациһаа
МЭДЭЭСЭНЭ

МАЛШАДТА — ХАЛУУН АНХАРАЛ

Мүнөө үедэ манай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци малшадай ажабайдалда ехэ анхаралаа хандуулна. Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ гээшэ бүгэдын хабаадаха шухала хэрэг мүн. Энэ хугасаада малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха тусгаар хэмжээ ябуулганууды хараалаһайбди. Фермэ, байранууд дээрэ харуулан ойлгуулгын агитаци хэрэглэгдээ. Бюллетень гаргагдана. Үбэлжөөнэй һуурин бүхэндэ нүүдэл библиотекэ бии болгогдонхой. Колхозой библиотекарь Л. Н. Аносова 10 хоног бүри малшадта ошожо, номуудые һэлгэнэ. Гурбан МТФ-гэй улаан булангуудта радиолонууд, шатар, домино, хүгжэмэй инструментнүүд бии.

Мүн фермэ, отаранууд бүхэндэ агитаторнууд томилогдонхой. Медфельдшер Н. Н. Котоманова, хонишон Л. М. Богданова, МТФ-е даагша, политэмхидхэгшэ В. А. Ануфриев гэгшэд хэдэ хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ.

Малшадай эрилтэ хүсэлые хангалга гансашье энээгээр хизаарлагдадаггүй. Һү һаалиин фермэнүүд дээрэ һара бүри һонирхолтой үдэшэ үнгэргэжэ, концерт табижа байхаар хараалагдана. Тиин һаяхан манай соёлой шэнэ байшангай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн хасаг дуунай хоорто хабаадагшад Ангустайн отделениин малшадта ошожо концерт табиба. Мүн һаяхан Нодбалай гэжэ газарта оршодог хоёрдохи МТФ-тэй һаалишадта колхозой соёлшод айлшалаа. Соёлой байшангые даагша М. А. Вагинай хүтэлбэреэр һонирхолтой хөөрэлдөөтэй, наада зугаатай үдэшэ үнгэргэгдэбэ. Мүн тус фермэ дээрэ кино харуулагдана.

Колхозой интеллигенциие малшадтай нягта холбоотой болгохо хүдэлмэри парторганизациин зүгһөө ябуулагдадаг байха юм. Шара-Голой сельпогой худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд холын малшадые шухала эд бараагаар хангаха, медицинын хүдэлмэрилэгшэд малшадай байра байдал санитарна эрилтэдэ хүрэмөөр байлгахын тула үе-үе болоод лэ шалгалта хэжэ байха уялгатай болоно.

Шэнэ жэл гарамсаар парткомой заседани үнгэргэгдэжэ, үбэлжэлгын үедэ хараалагдаһан ниитэ-политическэ хэмжээ ябуулгануудай ямараар дүүргэгдэжэ байһан тухай хаража үзөөбди. Энэ хэрэгнай юрэнхы дээрээ бараг һайнаар ябуулагдажа байбашье, зарим хүнүүдэй даалгагдаһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр хандаһаниинь эндэ элирүүлэгдэжэ, нухала хэмжээн абтаа.

Үбэлжэлгын харюусалгата үедэ гансашье малшан анхаралһаа гадуур үлэхэ ёһогүй. Үйлэдбэриин шухала хэрэг шиидхэлсэжэ байһан хүн бүхэнтэй харилсаатай, тэдэнэй эрилтэ хүсэлые хангаха, тэдэниие урдахи зорилгонуудаа бэелүүлхэдэнь дэмжэн зоригжуулха гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала хэрэг, үндэр эрилтэ мүн. Энэ эрилтэдэ хүрэжэ шадаал һаа, табан жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ, шэнэ амжалтануудые туйлаха байнабди.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Хяагтын аймаг.

Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо

ҺУРГУУЛИИН МУЗЕЙ

1963 оной сентябриин нэгэнэй үдэр Москвагай Ждановска районой 331-дэхи һургуули 1350 һурагшадай урда түрүүшынхеэ үүдэеэ сэлижэ, һуралсалай шэнэ жэлые эхилһэн юм. Тэрэ жэлдээ һурагшадай дунда элдэб янзын кружогууд, спортын секцинүүд хүдэлжэ эхилһэн байгаа. Тэдэнэй дундаһаа эгээл һонирхолтой, олондо мэдээжэ болоһон түүхын кружок онсо ялгарһан. Тус клубай кружогые багшанар Г. А. Ваник, Э. М. Берштейн таһалгаряагүй хүтэлбэрилжэ, һурагшадые һонирхуулһан түүхэтэй танилсуулжа байдаг. Энэ клуб бүри 1963 ондо научна коммунизмда эхи табиһан Карл Марксын ажал ябуулга, ажабайдалда зорюулагдаһан документнүүдые суглуулжа эхилһэн домогтой.

1964 оной мартын 17-ной үдэр тус клубай ажабайдалда һонирхолтой хубилалта болоһон. Ушарынь, тус клубай дэргэдэ Карл Марксын ажабайдалда зорюулагдаһан һургуулиин музей нээгдэһэн байгаа. Музейн нээлгэдэ зорюулагдаһан энэ үдэр һурагшадта айлшаар городой олон һургуулинуудай пионернүүд, ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй, К. Маркс, Ф. Энгельсын музейн хүдэлмэрилэгшэд ерэһэн юм. СССР-эй арадай уран зураашан Н. Жуков һургуулиин музейдэ Карл Марксын хэдэ хэдэн зурагуудые бэлэглэһэн байна. Москвала табигдаһан Карл Марксын памятнигай автор, мэдээжэ скульптор Л. Корбель гэгшэ эдир түүхэшэдтэ Марксын мраморна бюст бэлэглэһэн байгаа.

Һургуулиин музей город дотороо нигэ нигэһээр мэдээжэ болоһон юм. Музейн суглуулһан материалнууд хэшээл бүхэндэ хэрэглэдэг болоһон байна. Хүдэлмэришэд-барилгашад музейн суглуулһан материалые политкружогтоо хэрэглэдэг юм.

331-дэхи һургуулиин түүхэ суглуулагшадай клубай совет КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институдтай, Москвагай музейнүүдтэй болон бусад оронуудай аха дүү коммунис партитай нягта холбоо харилсаатай болоһон. Эдир түүхэшэд ГДР-һээ олон тоото фото-зурагуудые, Болгариһаа болгар хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн К. Марксын суглуулбариин боти, мүн эндэһээ Благоев, Димитровой музейнүүдэй жасаһаа һонирхолтой материалнуудые абаһан байна. Фашистнуудта эсэргүү Польшын коммунистнуудай эмхидхэһэн тэмсэлые харуулһан һонирхолтой документнүүд абтаһан. Музейдэ суглуулагдаһан материалнуудые харагшад, түүхынгээ музейдэ уласхоорондын революционно болон хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй түүхын музей гэһэн нэрэ үгэһэн байна.

Москва городой Ждановска районой һургуулинуудай һурагшадһаа гадна, дүрбэн жэлэй туршада соо тус музейн стендые оронойнмнай 60 гаран городуудай делегацинууд, дэлхэйн 35 оронoй айлшад орожо хараһан байна. Музейн һанамжа, дурадхалай дэбтэр дотор эдиршүүлэй хэһэн, бүтээһэн хүдэлмэри һайшааһан тэмдэглэлнүүд олон. 331-дэхи һургуулиин һурагшадай жэшээгээр иимэ музейнүүд Москва болон бусад городуудай һургуулинуудта эмхидхэгдэһэн байна.

1965 оной август һарада ВЛКСМ-эй Центральна Комитет түүхэ суглуулагшадай эдэбхитэдые урмашаажа, ГДР-тэ аяншалха тусхай путевкоор шагнаһан юм. Үхибүүд 13 үдэрэй туршада республикын олохон городуудаар аяншалхадаа, Германиин хүдэлмэришэдэй хүдэлөөндэ хабаадагшадтай уулзаһан. «СССР — ГДР» гэһэн бүлгэмэй айлшад боложо ерэһэн юм.

Мүнөө түүхэ суглуулагшадай клуб музейнгээ выставкын материалнуудые тусхай гуримтай болгохоор бэлэдхэжэ байнхай. Энэнь Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: музейн ниитын директор Наташа Спесивцева бүлэг экскурсантнуудые галаадын оронуудай ханинарай бэлэглэһэн тугуудтай танилсуулжа байна.

АПН-эй фото.

* *

ТАШКЕНТ. Эндэхи политическэ гэгээрэлэй байшан соо үнгэргэгдэһэн пропагандистнуудай ээлжээтэ семинар Карл Марксын ажабайдал, революционно ажал ябуулгада зорюулагдаһан байна.

Городой томо томо предприятинуудта болоһон теоретическэ конференцинүүд дээрэ Дунда Азида «Капитал» тараалга, мүн Карл Марксын экономическа һургаал Туркестанда революционно хүдэлөө хүгжөөлгэдэ ехэ нүлөөтэй байһан гэжэ тэмдэглэгдээ.

* *

МИНСК. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ университедэй номой хэблэл «1917—1967 онуудта Маркс, Энгельсын, Ленинэй зохёолнуудай Белорусси[...] хэблэлгэ» гэһэн тусха[...] лэлһээ гаргаба. Науч[...] низмын үндэһэ һу[...] шын 150 жэлэй ойдо[...] дан белорус хэлэн дэ[...] лагдаһан «Капиталай» [...] том, «Коммунис парти[...] фест», «Готско п[...] шүүмжэлэл» хэблэгдэх[...] хэгдэжэ байна.

Һаалиин гүүртэ ба залуушуул

ХАЛААМНАЙ ХЭД БЭ?

Баргажанай аймагай Дэрээнэй совхозой түрүү һаалишан, ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүн, комсомолой XXIV-дэхи областной конференциин делегат Эльвира Берельтуева хөөрэнэ:

Һаяшаг гүүртэ дээрэһээ гэртээ ерээд, хүршындөө эроходомни ехэл шууяатай байгаа бэлэй. Ушар юуб гэхэдэ, тэдэнэй бага хүбүүниинь хэшээлдээ бэлдээгүй онсоһон дээрэһээ муу сэгнэлтэ абаһан байшоо.

— Шамда үшөө юун хэрэгтэйб? Үмдэхэ гэхэдэш хүбсаһан бии, үлдөөб гэхэдэш эдихэ юумэн бии. Юрэдөө нигэжэ һуража байгаа хадаа малай шабааһа адхадаг хүн болохош, — гэжэ эхэнь хүбүүгээ зэмэлжэ байгаа бэлэй. Би хүршэ эхэнэрэйнгээ хүбүүндээ нигэжэ хэлэхые шагнахадаа ехэл гайхабаб. Гайханшьегүй яахабиб даа. Өөрөө малай хойноһоо үни ябаһан хүн аад, үхибүүгээ нигэжэ һургаха! Теэд малшад багшанар, врачнууд болон инженернүүдһээ юугээр дутуу гээшэб? Дутуу юумэнь үгы. Мүнөө сагта ямаршье ажал, ямаршье мэргэжэл адли тэгшээр сэгнэгдэдэг. Жэшээнь, манай Дэрээн нютагта орден, медальда хүртэһэн багшанаршье, эмнэгшэдшье, малшадшье биил. Хүршэ эхэнэрни хүбүүгээ нигэжэ зэмэлхэдээ энээниие анхаралдаа абаа гү? Үгы даа.

Ганса ингээд дүүрээгүй. Заримдаа һургуули соо иимэ зугаа шагнажа боломоор. Зарим багшанар үхибүүдэй номоо муугаар үзэхэеэ һанахада, баһал энээн тухай дурдадаг заншалтай. Минии үшөө эхин һургуулида һуража байхада иимэрхүү хөөрэлдөөн болоошо бэлэй. Энэмнай тон буруу гээшэ. Үхибүүд бага балшар наһанһаа нигэжэ хүмүүжүүлэгдэхэдээ малшадай, хонишодой ажалые тоохоёошье болишоно.

Эдэ бүгэдые юундэ дурдана гээшэбиб? Энэ асуудалда харюусахыигаа урда тээ би өөр тухайгаа, ажал тухайгаа нэгэ заа хөөрэһүү. Урзанда би нютагтаа дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Гааргын адагай һаалиин гүүртэ дээрэ ажаллахаар ерээ бэлэйб. Дүрбэ-табан жэлэй саада тээ Гаарга голой баруун эрьедэ хооһон тала байһан юм гэлсэдэг. Мүнөө эндэ хоёр зуу гаран үнеэдтэй, шэнэ байра байдалтай гүүртэ түбхинэнхэй. Муунь юуб гэхэдэ, гүүртэмнай совхозой түб — Алла һууриннаа аяар 40—50 модо холо зайда оршоно.

Эндэ арбан нэгэдэхи һаалишан боложо ерээд байхадамни, намда һаамхай 20 үнеэ даалгаа бэлэй. Түрүүшээр хүшэрхэн байгаа. Орой 4—5 үнеэгээ шобторһоор байтарнии хурганuудшни шалаха. Үнинэй һаалишад Намсалма Ухинова, Санжидма Боболоева болон бусад энэниемни һайн мэдэхэдээ намда ходол туһалхаяа оролдохо. Гүүртые даагша Доржо Онеевич Ондёнов һаалиин эхилхэдэ баһал хажуугаарни ябажа, энэ тэрэ юумэ заабарилха. Би ингэжэ һаалишан болоо һэм.

Гүүртымнай һаалишад ехэл эбтэй эетэйгээр ажалладаг юм. Бидэ ойн баярай жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ һү һаагаабди. Жэшээнь, һү гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб аяар ноябрь һарын эхеэр дүүргэгдээ. Түсэбэй ёһоор 2400 центнер һү гүрэндэ худалдаха аад, энэнээ 2928 центнертэ хүргэһэн байнабди. Гүүртымнай бүхы һаалишадай зургааниинь түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Тэдэнэй тоодо Н. Ухинова, С. Ачитуева, Р. Аюшеева, С. Боболоева, Ц. Сансанова гэгшэдые нэрлэжэ болоно. Үнинэй һаалишан Намсалма Ухинова үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2009 килограмм һү Дэрээн нютаг соогоо эгээн түрүүшынхеэ һааһан байна. Түсэбһөө гадуур аяар 679 килограмм! Энэмнай яһалахан ехэ амжалта гээшэ ааб даа. Би өөрөө үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1769 килограмм һү һаагааб.

Мүнөө бидэ һаалияа заашье доошолуулнагүйбди. Гүүртымнай һаамхай үнеэдһээ сүүдхэдээ 9—10 литр һүн һаагдана. Би мүнөө жэл нёдондонойхиһоо дутуугүй хүдэлхэ һанаатайб. Бидэ, залуушуул, мүнөө намартаа комсомолойнгоо 50 жэлэй ойе һайндэрлэхэеэ байна бшуубди.

Теэд... Һаяшаг үнинэй һаалишан Намсалма Ухиноватай хөөрэлдөөбди.

— Зай, Эля, бишни ингэһээр амаралтада гараха болоод байнаб. Энэ наһан соогоо яһала ажаллагдаа. Шимни баһал гүүртэһээ гаража, һургуулида ошохошни. Залууш. Һурахал хэрэгтэй. Теэд малша бидэнэрэй халаан хэд бэ? Ингээд манай амаралтада гарахада хэн үнеэ һааха, мал, хони адуулха юм гэжэ һаалиша эхэнэр намһаа асуугаа бэлэй. Би тэрэнэй нигэжэ асуухадань харюусажа шадаагүй һэм. Бүхы наһан соогоо хүдэлһэн энэ хүндэ харюу үгэхэл хэрэгтэй. Теэд ямар харюу үгэхэбиб? «Ерээдүй манай, залуушуулай гарта» гэжэ хэлэжэшье болохо байгаа. Теэд үнэн дээрээ бодоод үзэхэдэ, манай Дэрээн нютагта залуу һаалишад ехэл үсөөн. Совхозой дүрбэн гүүртэ дээрэхи бүхы залуу һаалишадые тоолохо болоо һаа, дүрбэ-табан хүнһөө олон бэшэл. Гадна хониндошье, малдашье залуушуул тиимэ олоороо ябанагүй.

Нютагтамнай залуушуул ехэ олон. Теэд тэдэнэй зариманиинь дунда һургууляа дүүргээшьегүй һаа, город хүдэлхэеэ ябашана. Сэрэгэй албанһаа бусаһан хүбүүдшье баһал олоороо ажал бэдэржэ город гарана. Залуушуул юундэ город ошохо болоо юм? Энэ асуудалда захаһаа олон харюунуудые үгэжэ болоно.

Хэдэн жэлэй саана дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад түрэл нютагтаа ажаллахаяа үлэдэг һайхан заншалтай байһан. Жэшээнь, табан жэлэй саада тээ нютагаймнай залуушуул дунда һургуули дүүргэһээр бултадаа классаараа Аматхаанай һү һаалиин гүүртэдэ ерэжэ, 2—3 жэл хүдэлһэн юм. Харин мүнөө иимэ юумэн гэжэ үгы. Залуу үетэнэй дунда энээн тушаа ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдахаяа болинхой.

Залуушуул һураха ёһотой гээшэ ааб даа. Манай нютагта иимэ арга үгы. Залуу хонишод болон механизаторнууд олон байдаг. Тиигээд тэдэнэр үдэшын һургуулида ябажа болохоор һэн. Гадна дунда һургуулиин дэргэдэ залуушуулай заочно һуралсал эмхидхэмээр. Теэд эдэ асуудалнууд мүнөөшье болотор анхарагданагүй.

Хэнэйшье мэдэхээр залуу үетэн сүлөө сагаа хухюутэйгээр үнгэргэхэ дуратай байдаг. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудал анхарһан байбал, ядахын сагта Алла һуурин соохи гүүртэеэ залуу һаалишадаар хүсэд хангаха һэн. Совхозой түб һууринда оршодог гүүртэ дээрэ мүнөө һаалишадай амаралтада гарахада хүдэлхэ хүн олдодоггүй. Эндэ нэгэшье залуу һаалишан байхагүй.

Алла һууринда шэнэ клуб, библиотекэ, спортзал бии. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь шье эдэнэй хүдэлмэрие һайжаруулхые оролдодоггүй. Жэшээнь, клубтамнай гансал һайндэрнүүдтэ концерт, хатар наадан эмхидхэгдэнэ. Юрын үдэрнүүдтэ хуушан кинокартина табигдаа болодог. Заримдаа киношье байхагүй.

Хэдэн жэлэй саада тээ манайда арадай театр бии байһан. Тиихэдэ арадай театр «Будамшуу», «Сасуутан» гэхэ мэтэ ехэ ехэ зүжэгүүдые нютагтаа, аймаг соогоо табижа, малшадай баярта хүртэһэн байгаа. Арадай театрай артистнууд хото ерэжэ наада харуулхадаа үндэр сэгнэлтэ абаһан. Теэд арадай театрта артистнуудаар хэд наададаг байгааб? Харюунь нэгэн: малшад, хонишод болон багшанар. Харин мүнөө арадай театрһаа байтагай клубаймнай дэргэдэ уран һайханай бүлгэмшье үгы.

Хэн зэмэтэй юм? Залуушуул гү? Залуушуулай эдэбхи үүсхэлтэй байханьзүбтэй. Теэд эндэ гансал һайн эмхидхэлшэ хэрэгтэй болоно. Совхозой хүдэлмэришэдэй комитет, партийна организаци болон сомоной Соведэй туһаламжа эндэ хэрэгтэйл.

— Аа, манай Дэрээн нютаг хотоһоо хараани холо газарта. Баргажанай аяар зүүн хойто буланда оршодог. Хотодо ойро оршодог аймагуудтай манай нютагые жэшэжэ болохо аал? Нютагнай хэзээ городой тухэлтэй болохоб[...] хэлэдэг залуушуул б[...] най нигэжэ һанаа аж[...] шон тойрондохи байда[...] ябахада юун бүтэхэб [...] тулада бидэ залуушуу[...] хэлээ гаргаха ёһотойбд[...] наб.

— Хэдэн жэлэй [...] хада бидэ бүхы аж[...] машинануудай ашаар [...] бди, — гэжэ зариман [...] үнэн дээрээ совхозой [...] гүүртэ дээрэхи хүнд[...] һожоруулагданагүй.

Саашадаа эрид [...] абаагүй һаа, нютагай [...] шуул бүри олоороо [...] даа болохо. Һаяшаг го[...] дэг хани басагантаяа [...] тэрэ өөр тухайгаа, аж[...] тухайгаа хөөрөө. Хан[...] заводто хүдэлнэ. Үд[...] лида ябана. Сүлөө са[...] үнгэргэнэ...

Хэды тиимэшье һа[...] һаалишан Намсалм[...] харюу үгэхэл хэрэгтэ[...] харюу? Нютагаймни[...] энэ харюу үгэхэдэм[...] ха аабза гэжэ найдан[...]

Г. Р[...]
бэ[...]

Бальжин Жалсанов Захааминай аймагай «Дружба» колхоздо залуу мал тулжуулдэг гүүртэдэ ажалладаг. Үнгэрһэн ойн баярай жэлдэ нүхэр Жалсанов ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаһан байна. Мүнөө түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхэ мүрысөөндэ ороод, малайнгаа үбэлжэлгэ амжалтатай үнгэргэжэ байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Бальжин Жалсанов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ҺААЛИШАД ХЭЛЭҺЭНДЭЭ ХҮРЭНЭ

Үдэртөө үнеэн бүриһөө 7—9 килограмм һүн һаагдана

Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга абаад, манай колхозой һаалишад, малшад үсэд шангаар ажаллажа байна. Үнеэдээ тогтоогдомол сагтань эдеэлүүлжэ, оролдосотойгоор һааһанай ашаар үнгэрһэн гурбан һарын туршада колхозой үнеэн бүриһөө 470 килограмм һүн һаагдаба.

Илантаяа январь һарада һаалишад амжалтатай гараба. Хэрбээ 1966 оной январьда үдэртөө 800 килограмм һүн һаагдадаг байбал, мүнөө 1240—1250 килограммда хүрэнэ. Нёдондоной январь һарынхитай жэшэхэдэ, энэ жэл үнеэн бүриһөө 50 килограмм ехэ һүн һаагдаа. Мүн фермэдэмнай 40 үнеэн нэмээ.

Эдэ бүгэдын ашаар гүрэндэ һү худалдаха 1-дэхи кварталай түсэб урагшатайгаар дүүргэгдэжэ байна. Февралиин 1-нэй байдалаар кварталай түсэб 39 процент дүүргэгдээ.

Колхозой түрүү һаалишад бүришье амжалтатай. Дүршэл ехэтэй һаалишан Пылжит Жамсаранова январь һарада даалгагдаһан 14 үнеэнэйнгээ тус бүриһөө 289 килограмм һү һаажа шадаа. Мүн шадабаритай бэрхэ һаалишад Бутыд Найданова, Бутыд Содномова гэгшэд энэ үелэ үнеэн бүриһөө 200 гаран килограмм һү һааһан байна. Тиигэжэ эдэнэр үдэртөө үнеэн бүриһөө 7—9 килограмм һү абана бшуу.

Үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхын тула тэжээлээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдонобди. Һолоомон һайса буйлуулагдажа, таряа талханай зүйлтэй холигдожо үгтэнэ. Үнеэн бүридэ үдэртэ дунда зэргээр 3 килограмм талхан эдюулэгдэнэ. Мүн үбһэ, силосэй хажуугаар городһоо асарагдаһан бардаа уулгагдана. Эдэ бүгэдые хамталан тоолоходо, үнеэн бүридэ тэжээлэй 8,5 единицэ үдэртэ хүртэнэ. Малнай бүлеэн уһаар хангагданхай.

Һү һаали дээшэлүүлхэ мүрысөөндэ ажахын түбэй фермэ (даагшань Ольга Гармаева) түрүүлжэ ябана. Үнгэрһэн январь һарада энэ фермын үнеэн бүриһөө 163 килограмм һүн абтаа.

Энэ жэлдэ колхозой правлени һүнэй өөрынь үнэ сэн хямдаруулха хэмжээнүүдые хараалаад, тэрэнээ наринаар хинан шалгана. Мүнөө һаалиин гүүртэ бүхэндэ үйлэдбэриин түсэб, хэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргашалагдахаб гэһэн лимит үгтөө.

Колхозой правлени һарын үнгэрхэлөөр һаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэриин дүн гаргажа, абтаһан продукциинь өөрынь үнэ сэн тодорхойлжо байха.

Һаалишад, малшаднай абаһан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ, гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоо холо урид дүүргэхэ хүсэлтэй.

Г. ТАРНУЕВ,
Улаан-Үдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

АНХАРХААР АСУУДА[...]

Коммунис партимнай Совет түрэ засагай түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, арад зониие гэгээрүүлхэ политика бэелүүлжэ захалһан түүхэтэй. 1923 оной январиин 2-то бэшэһэн «Дневнигэй хуудаһанууд» гэжэ статья соогоо В. И. Ленин нэгэ һонин таблица харуулһан юм. Тэрэ таблица соо Европейскэ Россин Хойто Кавказай болон Баруун Сибириин бүхы зоной мянган хүн бүхэндэ 1897 ондо 223 хүн үзэг бэшэг мэдэхэ байба, 1920 ондо 319 хүн тоологдоһоор харуулһан байна. Эндэ Дунда Ази, Зүүн Сибирь, Алас-Дурна зүг гэхэ мэтэ нютагуудай баримтанууд харуулагдаагүй. Гэхэ зуура һүүлдэ нэрлэгдээшэ нютагууднай эрдэм гэгээрэлэй талаар бүришье ехэ гээгдэнги байдалтай байһаниинь эли бшуу.

Мүнөө бидэ Россие гэгээрүүлхэ агууехэ Ленинэй түсэб дүүргэгдээ гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Манай Буряад орониие абажа хараха болоо һаа, үзэг мэдэхэгүй хүн олдохонь шухаг лэ болонтоо гээшэ. Юрэдөө Октябриин революциин илаһан хойно түрэһэн хүнүүдэй дунда тиимэ зон олдохогүй даа.

Теэд манай орондо хүн зониие гансал үзэг бэшэг танюулгаар хизаарлашаха бэшэ, харин түгэс эрдэмтэй болгохо зорилготой ха юмбибди. Тиимэһээ залуу үетэниие найман классай һургуулитай болгохо зорилтоһоо дунда эрдэмтэй болгохо хэрэгтэ шэлжэн орожо байнабди.

Манай Хориин аймагта партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула юу хээн хэгдэнэ. Жэшээнь, Хоридо үдэшын һургуули хүдэлнэ. Тэрэмнай аймаг доторхи дунда болон найман жэлэй һургуулинуудта таһагуултай юм: Ханлэтайн, Зүүн-Хуурайн, Георгиевкын үдэшын һургуулида болон таһагуудтань 170 хүн һуралсана.

Гадна заочно һуралсалай консультациин долоон пункттай нэгэ отделени бии. Тэндэ хоёр зуугаад хүн һуралсана.

Гэхэ зуура үдэшын һургуулишье, тэрэнэй таһагуудшье, заочно һуралсалшье эрдэмгүй бүхы залуушуулые хабаадуулжа бираагүй. Хараад үзэхэдэ, мүнөө үедэ аймаг дотор арбан зургаанһаа гуша наһа хүрэтэр 640 хүн найман классай һургуулигүй байна. Тэдэнэй тоодо 305 комсомолшууд, 100 хүн армиин уялгата албанда татагдаагүйшүүл.

Баһа дунда эрдэмгүй залуушуулые тоолохо болоо һаа, 916 хүн юм. Тэрэ тоодо зуун зургаан комсомолшууд.

Совхозууд, леспромхозуудаар абажа харабал, иимэ: Хүрбын совхоздо 124 ажалша залуушуул найман классай һургуулигүй. Нэрлэгдэһэн тооһоо оройдоол наймахан хүн һурадаг. Үдын совхоздо зуун найман залуушуулһаа арбан табаниинь һурана. Хүрбын леспромхоздо зуун хорин залуушуулһаа долоон хүн, Хориин леспромхоздо зуун хорин дүрбэнһөө хорин найманиинь һуралсана. Бэшэ ажахынуудташье иимэрхүү байдалтай.

Үдэшын һургуулинуудташье, консультациин пунктнуудташье һурагшадай зүгһөө хэшээлһээ таһарха, номдоо муугаар хандаха ябадал үзэгдэнэ. Шалтагааниинь: ажахынуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хүдэлжэ байгаад һуралсадаг залуушуулда ямаршье туһаламжа, хүнгэлэлтэ үзүүлдэггүй. Үдэшын һургуулида ябадаг хүниие хэдэн хоногоор командировкодо ябуулжархидаг ушар нэгэтэ бэшэ үзэгдэдэг. Тэрээнһээ шалтагаалан, нүхэдһөө таһарһан заримашуул һургуулияа хаяха баатай болодог.

Залуушуулые эрдэм һургуулида һургаха, бүхы совет хүнүүдэй культурна хэмжээе дээшэлүүлхэ саг ерээ гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгодог аабза. «16 — 18 наһатай хүбүүд басагадта хүдэлмэриинь үдэрые зургаан часай болгохо тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ үшөө 1956 оной майн 26-да тунхаглагдаа һэмнай.

Залуушуулай һурал[...] асуудалаар олон эмх[...] нуудта хөөрэлдөөн бо[...] гүйсэдкомой арадай [...] таһагаархил, ВЛКСМ-эй [...] мойхидшье һанаагаа зо[...] партийна организац[...] суглаанууд дээрэ таби[...] бэшье тэрээнһээ ехэ ур[...] гүй.

Залуушуулай һурал[...] мүнөө үедэ манай хү[...] ажалай гол асуудалну[...] болоод байна. Тиимэ [...] дань партийна болон [...] эхин эмхиин хүтэ[...] хүдөөгэй багшанар на[...] болон дунда эрдэмгүй[...] лай дунда ойлгууламж[...] мэри саг үргэлжэ ябу[...] тай. Юундэб гэхэдэ, [...] гээшые тоологгүй хүб[...] гадшье бии. Тиимэ [...] гээгдэнгишэг үзэлтэй[...] дэйнгөө нүлөөн доро б[...] Тэдэнь игэжэ хэлэд[...]

— Дүрбэншье клас[...] арбадахиниешье дүүрг[...] адлил шофер гү, ал[...] болохош. Янгынь ал[...]

Тэдэнэр үе сагайн[...] һээ, хүгжэлтэһоо низа[...] шанхай гээшэ бээз. [...] арбан класс дүүргэһэ[...] гүй хүниие шофером [...] байха, тусхай дунда [...] нуудта абахаяа боли[...] Юундэб гэхэдэ, техни[...] хэ бүри, ажабайдала[...] бүри эрдэмтэй ажалш[...] болоно бшуу.

Теэд хүдөөгэймнай[...] булта тиимэ гээгдэнги [...] бэшэ ааб даа. Үе са[...] тые һайн ойлгодог, һ[...] лэнтэй хүнүүд олон. Т[...] болохо туһаламжа үз[...] ажахын хүтэлбэрилэ[...] тиин болон комсомол[...] хинүүдэй шухала уя[...]

Д. РА[...]
ВЛКСМ-эй [...]
штатнабэшэ [...]

Хори.

50 ЖЭЛ

...гэжэ гитлеровскэ сэрэ-...ые бута сохижо дүүр-... Минск—Москва гэ-...н хорин нэгэдэхи ки-... Совет Армиин сэрэгшэдэй ...нуудай баатаршалгада ... болгон, мүнхэ алдар со-...й үнгэрэгшэ намар суг-... байна. Ленинград, Вол-..., Севастополь ба Одессэ ... кингин шорой Эсэгэ оро-...лгын бусадшье фронт-...тараа алуулhан сэрэгшэ-...нуудэй шорой тэрэ обоо-...обон байгаа.

...ндашье, дайн болоhон ...—Днепр, Припять, Буг, ...уудэй эрьенүүдээр олон ...хойнуул бии болонхой. ...Армиин сэрэгшэдтэй хамта ... урдаhаа партизануудшье ...г байба. Тэдэнэр хоёрдо-... байгуулаа бэлэй. Тэрэнь ...э зурагданхай бэшэшье ... хоёрдохи фронтhоо дутуу-...тай, Гитлерэй сэрэгүүдэй ... эзэгүй болгон, Советскэ ...йлай ехэ туhа хүргэжэ

...ронои хамгаалгын дайнай ...русси партизануудай рес-...hэн алдар солотой бүхөөр ...йгаа.

ОШОДОГ hЭН БАЙЛДААНДА ПАРТИЗАНУУД...

Харин булимтарагшадта эсэргүү партизанска эдэбхитэй тэмсэлэй үльгэр жэшээ түүхэ дотор олон бии юм. Жэшээнь, Наполеоной добтолон ороhон үеые, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Баруун Европын оронуудтахи эсэргүүсэлэй хүдэлөөе абаадшье үзэел даа. Теэд партизанска тэмсэл Белоруссиhаа ондоо хаанашье тиимэ үргэн далайсатай байгаагүй гээшэ ха.

Тэрэмнай үнэхөөрөө бүгэдэ арадай дайн байhан юм гээшэ. Советскэ Армида миллион гаран сэрэгшэдые, хүн зонойнтоо табанай нэгэ хубиие үгэhэн белорусс арад, үшөө дүрбэн зуун мянганай партизанска арми булимтарагшадта эсэргүү табижа шадаhан байна. Тэрэ партизанска сэрэгэй ара талань белорус арад бүхыдөө болоhон, фронтнь—207 мянган дүрбэлжэн метр хүрэтэр газар дайда болоhон байна. Ой модоор, тарялан сабшалангаар, намаг шабараар, городой кварталнууд ба хүдөө тосхонуудай гудамжануудаар, таряашадай гэр ба нацис гауляйтер түшэмэлэй ордон соогуур тэрэ фронт гарадаг байба.

Партизан хүдэлөөнэй арадай удха шэнжэтэй байhанай ушарынь юун бэ?

Эзэмдэhэн газар дайдануудта нацистнуудай хэрзэгы шэрүүн зангаар хуули барпhанай ургшагаар тиимэ юумэ болобо. хэрбээ бага зэргэ зөөлэн, уян байгаа hаа, хүдэлөөншье гэжэ байхагүй бэлэй. гээд буржуазна зарим шэнжэлэгшэд тэрэ ушарые тайлбарилхаяа хүсэдэг.

Теэд, нэгэдэхеэр, фашизм «хэрзэгы шэрүүн зангаар хуули бариагүй hаа», фашизм бэшэ болохо hэн. Хоёрдохёор, гитлеровецүүд белорус газарта ерээд байхадаа, тэндэхи арад зонтой муудалсахагүй гэжэ билдагуушалдаг, белорусуудай үндэhэнэй үзэл бодолые hамбаашалан хэрэглэхэ гэжэ оролдодог байгаа. Эхэ оронoo худалдаhан хүнүүдhээ, белорус буржуазна националистнуудhаа «белорус правительство» гэдэгые тэдэнэр бии болгоодшье үзөө. Теэд «бебурнаци» гэhэн шоодбори нэрэ тэдээндэнь үгөөд, уряалгүй ерэмэлнүүдhээ—фашис эзэмдэгшэдhээ дутуугүйгөөр тэдэниие арад зон сохидог байгаа.

Булимтарагшадта эсэргүү партизан нангин дай хэхэдээ белорус арад ажабайдалаа, үзэл сурталаа, совет социалис ёhоной ажабайдалаа хамгаалhан байба.

Тэрэ партизан дайн хоёр ондоо үзэл сурталай хөөрондохи дайн байhан юм. Тэрэ дайе Коммунис парти эмхидхэhэн, залан ударидаhан байба. Партизан сэрэгэй эгээн лэ зоримгой, эгээн лэ зүрхэлиг тэмсэлшэдынь коммунистнууд ба комсомолшууд байhан юм.

Дайнай эгээн лэ түрүүшын неделинүүдтэ фашистнууд Белоруссиие бүхыдэнь эзэмдэhэн байгаа. Теэд тэрэ эзэмдэлгынь эзэмдэлгэшье гэхээр бэшэ hэн. Ушар юуб гэбэл, «дайшалан эзэлhэн» тэрэ орон хизаараа гитлеровецүүд үшөө олон дахин «дайшалха», «эзэмдэхэ» баатай болоо hэн. Булимтарагшадай улаа шоройдоогүй—тиимэ олон газар тэдэнэй «дайшалан абаhан» Белоруссида бии hэн. Партизанай хизаарнууд гэдэг—партизануудай түгэс хиналта доро байhан районууд—республикын территориин жара гаран процентые эзэлжэ байба. Совет хуулиин ёhoop ажаhуудаг: совет, партийна эмхинүүд хүдэлжэ, газетэнүүд гаража, hургуулинууд хэшээлээ ябуулжа байдаг байба.

Ехэ газартаяа—советскэ ара талатай партизан хизаарнууд ходо барисаатай байдаг бэлэй. Гурбан жэл шахуу саг соо 75.000 автомадууд ба винтовконуудые, 5000 пулемедуудые, 100 миллион патрон, 400 тонно тэhэрдэг зүйлнүүдые, ехэ гэгшын элдэб эм арадай үhөө абагшад «агаарай хүүргээр» дамжуулан абаhан байнад.

Фронтнууд дээрэ тон шанга байлдаануудай боложо байхада партизанууд дайсанай ехэхэн хүсэнүүлые hамааруулан татадаг, харгы замуудыень hандаргадаг, тагнуулай тон шухала мэдээнүүдые суглуулдаг байгаа.

«Рельсовэ (түмэр замай) дайн» гэдэг Белоруссиин партизан хүдэлөөндэхи баатар хуудаhаниинь болоhон юм. Фронтые хангажа байдаг дайсанай харгы замуудые партизанууд гурбан удаа тон ехээр hандаргаhан байгаа. Советскэ Белоруссиие сүлөөлhэн Советскэ Армиин суута добтолтын урдахана, 1944 оной июниин 19-нэй hүни эгээн аймшагтай сохилго хэгдэhэн байгаа. Ехэ газарhаа дохёо захиралта абажа, партизан отрядууд гансахан hүниин турша соо 40 мянган рельс тэhэлжэ хаяhан, удаадахи гурбан хоног соо дайсанай 150-яад эшелон үгы хэhэн байгаа. Партизануудай энэ мунадалга гитлеровскэ командованиин түсэбүүдые буруутуулhан, эгээн лэ хэрэгтэй сагтань сэрэгүүдээ хүтэлхэ хэрэгые, тобшо hомо асаралгые эмхи гуримгүй болгоhон байгаа.

Гитлеровскэ армиин транспортна албанай начальник полковник Герман Теске хожомынь иигэжэ мэдэрхэ баатай болоо hэн:

«1944 оной июниин hүүл багаар «Центр» гэжэ армиин бүлэгүүдэй участогта бүхы ород сэрэгүүдэй добтолго эхилhэн hүни, хажуугаарнь партизанууд харгы замуудые тон ехээр эбдэжэ, немец сэрэгүүдые хэдэн үдэр соо хүдэлхын аргагүй болгоод байба. Шоссейнэ олон харгынуудаар имагтал үдэр, имагтал hахюултайгаар ябаха хэрэгтэй байhан юм».

Гурбан жэл шахуу үе соо партизанууд США ба Англиин арминуудай үгы хэhэндэ орходоо олон фашистнуудые усадхаhан байба.

Белоруссиин партизан армида арад зоной социальна элдэб бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд дайлалдажа ябаhан байна. Лунинецкэ районой Ботынь гэжэ хүдөө тосхондо hуудаг колхозник Борис Тельпук гэгшын 12 хүнтэй бүлэ дайнай түрүүшын үдэрhөө партизан бүлэг эмхидхэhэн байгаа. Тэрэ бүлэгэй ажа байгаа зэбсэгынь—агнууриин буу байба.

Энэ бүлэгэйхид дайсанай буу зэбсэг буляажа абадаг, тиигээд «Эхэ оронойнгоо түлөө» гэжэ партизан отрядтай хамтархадаа хүн бүхэн буу зэбсэгтэй ерэhэн юм. Энэ бүлэгэй зургаан хүн дайшалхы габьягай түлөө орденууд ба медальнуудаар, гэрэй эзэн Советскэ Союзай дээдэ шан хайрада—Ленинэй ордендо хүртэлсэhэн байба.

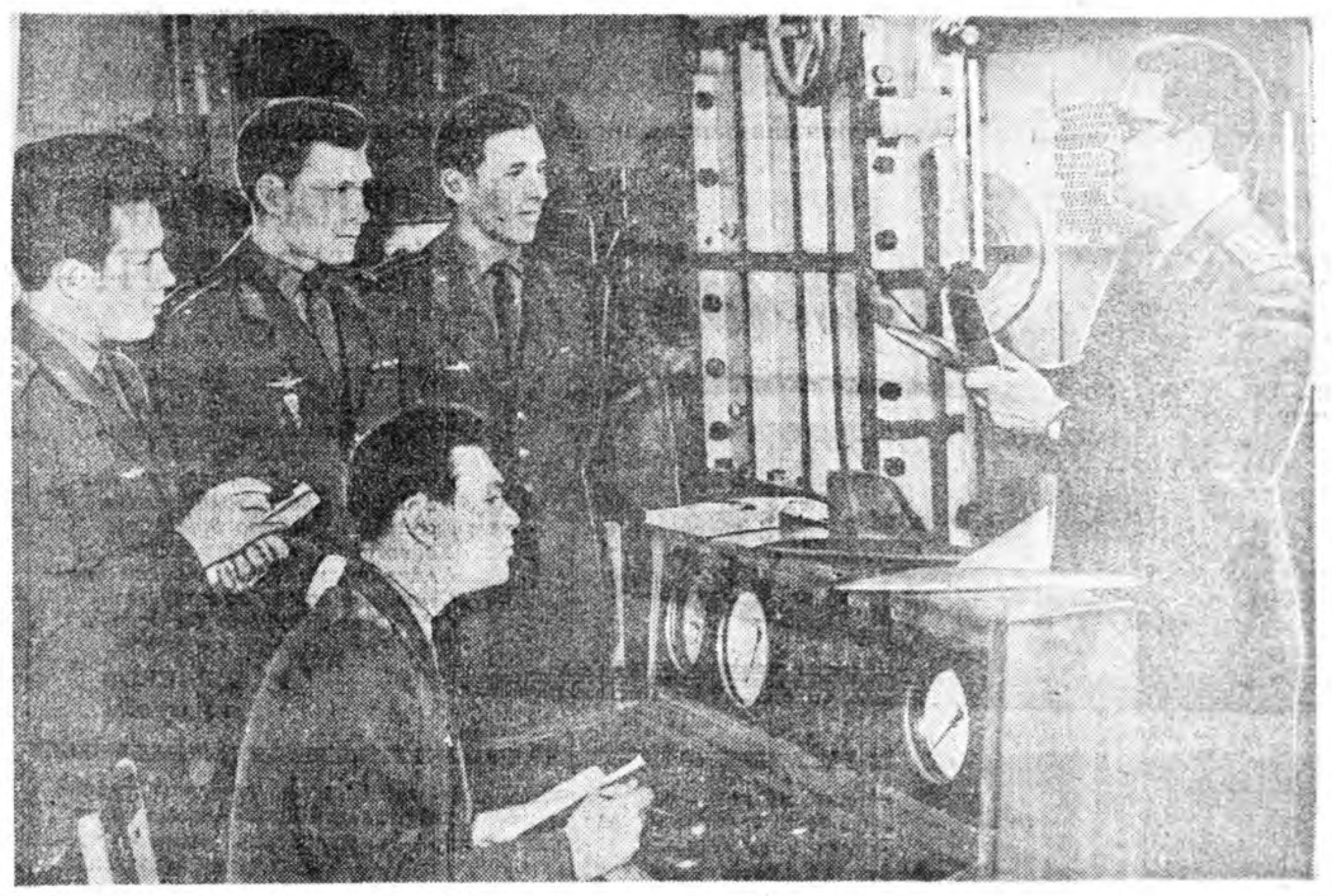
Граждан дайнай алдарта партизан, 90-тэй үбгэжөөл Талаш, гитлеровецүүдтэй дайлалдажа, баатарай үхэлөөр наhа бараhан 12-той пионер Марат Казей гэгшэд арадай үhөөрхэгшэдэй зэргэнүүдтэ тэмсэжэ ябаhан байнал.

Советскэ интеллигенци эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Партизан отрядуудта 7000 гаран багшанар, 3000-аад врачнууд байhан юм. Эрэгтэйшүүлэй хажуугаар эхэнэрнүүдшье дайлалдажа ябаа. 50 мянга гаран эхэнэрнүүд отрядуудта тоологдожо байба.

Республикадахи партизан хүдэлөөн интернациональна шэнжэ түхэлтэй байhан юм. Советскэ Союзай аха дүү бүхы республикануудай, мүн Европын олон оронуудай түлөөлэгшэд белоруссиинхидтай хамта партизан отрядуудта дайлалдажа ябаhан байна. 703 поляк, 184 словак, 33 чех, 25 немец, 24 испанец, 14 француз, 6 югослав, 8 австриец фашизмтай дайлалдахадаа габьяа харуулhанайнгаа түлөө СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнагдаа бэлэй.

Белорус газар дээрэ дайн дүүрэхэhээ хойшо хорин табан жэл үнгэрбэ. Тэндэхи партизануудай шэн габьяань түүхын удха шанартай зүйл болобо. Гэбэшье тэрэнь мартагдаагүй, хэзээшье мартагдахагүй.

Борис УСТИНОВ.
(АПН).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аэродинамикын талаар лабораторно хэшээлдэ модель шалгагдана. Гүрэнэй шанда хүртэhэн багша инженер-подполковник Ю. Э. Сафин энэ хэшээл үнгэргэжэ байна.
ТАСС-ай фотохронико.

...АЛАЙ hАЙН—hУРГУУЛИhАА

...НА ХАЯАГАЙ ХАДААhАНШЬЕ УДХАТАЙ

(Эстетическэ хүмүүжүүлгын асуудалнууд)

... гэжэ? Хадааhа хүмүү-...жэ гү?—иимэрхүү гай-...ынги асуудалнууд ста-... гаршаhаа гаража ма-...зэбэшье, тус статьяе ...йгээр уншаад, hанам-...етэдэ эльгыт гэжэ үн-...аа хандаха хүсэлтэйб.

* * *

...ескэ хүмүүжүүлгэ хадаа ... хүмүүжүүлгын таhар-...бинь гэжэ багшанарай ...нда hургуулиин нэгэдэхи ...дшье тухайлха аабза. ... мэдэхынь мэдэхэл аад, ...рээ хэр зэргэ бэелүүлжэ ...бди гэhэн асуудал гараха ...гараха.

...эшэ гоё юумые гоёшоо-...ан юумые hайшаадаг ту-... тиимэ нэгэ шэнжэтэй. ... эхилhэн саhанай соор-...мин хүхэ огторгойе гай-...а нюдөөрөө шэртэдэг ... үргыда дурагүй хүн үгы ... үндэб гэхэдэ, үргы гэ-...рин дулаан сагые үрид-...улгалаг байгаалиин элшэн ...ом. Үгышье hаа аяар тэ-...гойн тоонодо үлгэгдэшэ-...нүүр хонхо шэнгеэр жэн-...гэдэг булжамуур шубуу-... али үнгээ хубирhан ...хэйн шарайе шэнэлхэн ...рүүшын саhанай дуугүй ... шагнаархадаггүй хүн ...л?

...үд шэнжэ хүүгэдгэшье ... зарималдань горитой, ...айхинь будэхиршэг бай-...ли юм ааб даа. Теэд үхи-...дьхэл зүрхэндэхи заяа-...рэ согхониие үлеэжэ. ...зула болотор бадараажа ... hаамнай, тэрэнь hүнэжэ. ...дахи гоё hайхан юумэ-...юдэ балай, шэнхинээтэ ... шэхэ дүлии хүнүүд ... магад лэ. Харин үхи-...дьхэлдэ мүнхын зулые ...аха үүргэтэйб? Түрэл-...дэй саад, hургуули.

...хы түрэлхид эстетическэ ...үлгын асуудалаар бэлэд-...шэ. Илангаяа хүдөө ню-...hуудаг түрэлхидые эба-...ал, манай хэлээшэ зүйтэй

...оёошье суута «Хүрин ...» аялгые ойлгожо, зо-..., сэдьхэлээ ханадагшье ...ехэ хүгжэмшэ Людвиг ...овеной ирагуу долгито ...онатые» гү, али hүртэ ...пассионатые» анжаран-...эдэг зон үшөө олон

... хүнүүд гансашье жиирэй ...ида бэшэ, мүн эстетичес-...үжүүлгын «үүр» болохо ... газарта—hургуулинуудта ... багшанарайшье дунда ...хал. Жэшээнь, эртэ урда ...игтэ ород зурааша Анд-...лев гү, али мүнөө үеын ...ааша Рокуэлл Кент уран ... юун тухай домоглооб гэжэ шэрэ будагайнь шэглэл маягаар уншажа шадаха бэлэдхэлгүй аад, hургуулида зуралгын хэшээл үнгэргэхээ хэмшээрхэдэггүй нүхэд бии.

Нэгэтэ Ленинград хотодо оршодог суута Ород музейн зал соогуур ябажа, В. Г. Перовой, П. А. Федотовой, И. Н. Крамскойн, И. И. Шишкинэй, Ф. А. Васильевай, аха дүү Маковскитанай болон бусад бэлигтэ зураашадай зохёолнуудые бүлэг багшанар хаража ябаа hэмди. Хамта ябаhан нүхэртэеэ И. Е. Репинэй «Бурлагууд Волго дээрэ» гэжэ мэдээжэ томо зурагай ойро ошобобди. Нүхэрни ябахаяа шамдаха юм.

— Байзыт даа, үшөө нэгэ хэды хараял,—гэбэб.

— Халыт даа, энээниие мэдэхэ ха юмбибди,—гээд тэрэм саашаа яараба. «Эндэ ерэжэ үзэhэн юм аабы», — гэжэ hанаад, саашаа ябалсаа hэм. hүүлдэнь музейhээ гараад, байрадаа ошожо ябахадаа:

— Та урдань Ленинград ерэжэ үзөө hэн гүт?—гэжэ асуубаб.

— Үгы.

— Али Репиниие Третьяковско галерейдэ хараа hэн гүт?

— Үгы даа, тэндэ орожо үзөөгүй хүм. Сэхыень хэлэбэл, бичэй эгээл түрүшынхиеэ уран hайханай музейдэ оробо гээшэб.

— Тугаарай «хараа hэм», «мэдэхэб» гэгшэтнай юун гээшэб?

— Теэд тугаарай хараашa зурагуудпай байд гээд лэ элдэб журнал, номууд соогуур хэблэгдэдэг ха юм.

— Оригинал буулгабари хоёрнай урда, хойто полюсууд мэтэ хоорондоо илгаатай юм гүб даа,—гээд, ехээр урмаа хухарhандаа саашань юушье хэлээгүй hэм. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хүн педучилищи дүүргэhэнэй удаа дунда hургуулида зуралгын багшаар хүдэлдэгби гэжэ яриhан байгаа...

* * *

Манай партиин Программа соо алишье тээшээ тэгшэ бэлэдхэлтэй, ухаан бодолоороо түгэс баян, бугжагар hайхан, элүүр энхэ бэетэй хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зорилго улам тодорхойгоор табигдаа.

Тэрэ зорилгоёо мүнөө сагай hургуулинууд хэр зэргээр дүүргэнэ хаб? Би үнгэрhэн намартаа олон hургуулинуудаар ябааб, тэрэ тоодо урдань өөрынгөө хүдэлhэн газарнуудта хүрэhэмни ойлгосотой

hуралсалай жэлэй эхилhэн хойно шабинарые хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадуулжа, hургуулиhаань hамшуулхагүй гэhэн заабаритай тусхай зарлиг РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын зүгhөө гараhаншье hаань, Яруунын аймагай hургуулинуудай ахалагша классууд сентябриин хорёод, зарим газарта октябриин нэгэн болотор үбhэ, таряанай хуряалгада хабаадаа.

Нилээн удаан саг соо hуралсалhаа hамшаhан дээрэhээ программая дүүргэлгын талаар зарим темэнүүдээ эльбээд лэ гарашаха ушарнууд үзэгдөө юм ааб даа. Иигэжэ байхадаа, ямаршье предмедэй багша шабинартаа зааhан юумэеэ яажашье hаань ойлгуулжал hалаха зорилгоhоо холодохо аргагүйдэдэгынь ойлгосотой. Хүмүүжүүлгэ hуралсал хоёр хүтэрэлдөөд ябаха ёhотой юм гэhэн эрилтэ бии ааб даа. Теэд үнэн дээрээ хүмүүжүүлгынь тала мартагдашахаяа hанадаг хэбэртэй агша.

Жэшээнь, И. С. Тургеневэй «Муму» гэжэ рассказ программын ёhoop табадахи ород, зургаадахи буряад классуудта үзэгдэдэг. Минии танил нэгэ литератор ородтоньшье, буряадтаньшье заадаг байгаа. Тэрэнэй алишье класстань «Муму» гаража байхадань, би тушаалдажа, хэшээлдэнь ороо бэлэйб. Багша гансал рассказай удхыень ойлгуулха, асуудалнуудта харюусуулжа, хөөрүүлжэ hургаха гэhэн зорилго урдаа табиhан байгаа. Теэд «Муму» гээшэмнай алишье талаараа хүмүүжүүлхы удхагай зохёол бэшэ аал?! Юрын ажалша хүниие ула дороо гэшхэжэ, нэрэ хүндыень доройлон бузарлажа, сэдьхэл рууиь нёлбожо байhан мүлжэгшэ ангида үзэн ядал түрүүлхэhээ гадна, гудамхижа хаалгүй шадитэ ундан шэнги хэлэниинь, Тургеневэй баян hайхан ород хэлэниинь үхибүүдэй сэдьхэлдэ ямар мэдэрэл носоохоб! Хэлэгүй Герасимай ямар бэрхээр, нарин нягтаар, тон гоёор ажалладагые зураглаhан мүрнүүдые уншахадаа, манай сэдьхэл бодолой хүбшэргэй ханхинахадал гэдэг лэ! Эдэ мэтэ хүмүүжүүлгын аргануудые гарhаа алдадаг «литераторые» hургуулиин ажалда дүтэшье табихаар бэшэл хаш гэжэ бодогдоо hэн.

Эстетическэ хүмүүжүүлгэ бэелүүлгэдэ олон предмедүүд, нэн түрүүн литература, түүхэ, зуралгын, хүгжэм дуунай хэшээлнүүд ехэ үүргэтэй гэжэ мэдээжэ. Мүн баhа классhаа гадуур хараалагдаhан уран hайханай хүдэлмэринүүд гэжэ байха.

Табяад онуудта, мүн жараад онуудай эхиндэ hуралсалай болон хүмүүжүүлгын бүхы хүдэлмэриин түлөө ехэнхидээ нэгэл хүн—hургуулиин завуч харюусадаг бэлэй. (Би хүдөөгэй hургуули тухай хэлэнэб).

Мүнөө харин hургуулиин директор олон янзын орлогшонортой болонги: hуралсалай талаар, хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэр, ажахын талаар. Хүмүүжүүлгын талаар директорэй орлогшо—шэнэ тушаал. Тэрэ гансал хүмүүжүүлгын асуудалнуудые шиидхэхэ, бэелүүлхэ үүргэтэй нюур.

Урданайхидал хоёр шандаганай хойноhоо тохиишотороо гүйгөөд, нэгыеньшье барингүй hалаха саг ошон ошоо бэзэ, мүнөө үеын hургуулинуудай хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид hайжараа бэзэ гэжэ би hанаhан хүм. Гэбэшье урдань хүдэлhэн hургуулинуудтаа ажаглаhамни, балайшье нюдэндэ тобойсо харагдама хубилалтанууд болоогүй шэнги...

Бүхы хубинь—ухаан бодолойнь хүгжэлтэ, абари зангайнь ургалта, эстетическэ болон махабадай хүмүүжүүлгэ—хоорондоо нягта холбоотойл hаа, коммунис хүмүүжүүлгэ уг зорилгоёо дүүргэхэ ушартай юм. Тэрэгүйл hаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэр арбаншье орлогшые директортэ үгөө hаань, хэрэгтэй ашааниинь тэндэhээ хүдэлхэгүй.

hаяхан нэгэ hургуулида хүтэлбэрилэгшэтэйнь яриладаад, зуралгын багшын хэдэн хэшээлдэ орооб. Тэрэ багша тусхай бэлэдхэлгүй хүн. Гэбэшье тэрэнэй хэшээлдэ hургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинышье орожо шалгадаггүй. Тиимэhээ тэрэ нүхэрнай (бүдүүлигээр хэлэбэл) өөрынхеэрээ «замбууржал» байдаг хэбэртэй. Юумые холо, ойроорнь тааруулжа зураха шадабаритай болгохоhоо наана, карандашыень шабинартаа зүбөөр барюулжа hургаагүй гэжэ абаhаар мэдэхээр hэн. Жэшээнь, үхибүүд ямаршье нэрэгүй, hанаанhаа абаhан сэсэг зурахадаа, карандашаа дан шангаар даража, арбаад хуудаhа алад гаратар мүр ула гаргажархёо. Хүнгэн түшевко хэжэ гэрэл, hүүдэр талыень илгаха тухай ойлгосо hурагшадта үгтөөгүй. Программаар хараалагдаhан тусхай темэнүүд—агууехэ уран зураашадай намтар, тэдэнэй мэдээжэ зурагуудай буулгабари тухай дурдагдаашьегүй.

Эндэ hургуулиин хүтэлбэрилэгшэдые яажа зэмэлхэбши: мэргэжэлтэд дуталдана бшуу. Тиимэл хадань хүгжэмэй табсангуудта хэрэглэгдэдэг долоон нотын нэрэнүүдые мэдэхэшьегүй хүйхэрнүүл хүгжэм, дуунай хэшээлнүүдые хэжэ байдаг.

Наphатын дунда hургуулиин (Яруунa) коридор соо «бага третьяковкын» булан үниинэй бии. Тэндэ байд гээд лэ ямар нэгэн уран зураашын намтар, мэдээжэ зурагууд түсэбэй ёhoop тодорхой хугасаа соо үлгөөтэй байдаг. Эстетическэ эрилтые ёhoop үлгэсэ хадааhануудынь зурагаараа бүглэгдөөд, хүнэй нюдэнhөө нюугаатай байбал, зохисотой hэн. Харин Наphатын hургуулида тэрэ эрилтэ сахигдадаггүй юм хэбэртэй. Тэрээнhээ боложо, hургуулиин хананууд хадааhаар гам хайрагүй hэешүүлшэнхэй гү даа гэhэн hэжэг түрөөдхинэ.

Эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ hургуулиин шэмэглэл, тэрээндэ хабаатай материалнууд—бүлта гүнзэгы удха шанартай. hүүлэй жэлнүүдтэ ханын газетэ, элдэб соносхолнуудые няадаг гунгарваа шэнги шэллэгдэhэн арьягар рамануул хойшоо гаража, мүнсыштэр харуулдагдаhан нарихан хабтагайхануудаар (рейкэнүүдээр) хэhэн стендүүд моододо оронги. Элдэб үнгын шэрээр шэрдүүлhэн тэдэ стендүүдые харахада, нюдэндэ урин байдаг.

Багша бүхэн, директорhээ эхилээд пионервожата хүрэтэрээ эрдэм бэлэдхэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, hуралсажа байгаагүй hаа, хүүгэдые алишье тээшэнь тэгшээр хүмүүжүүлхэнь бэрхэтэй.

Ц. ДОНДОГОЙ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын үхибүүдэй спортын hургуулиин багша Зоя Галяутдинова үхибүүдые уран hайханай гнмнастикада hургажа байна.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалтанууд

ХАНОЙ, февралиин 9. (ТАСС). Меконг мүрэнэй адагта Сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд hүүлэй үедэ 12 провинциин, тэрэ тоодо Таудок, Митхо, Венче, Кантхо гэжэ түб газарнуудта өөhэдынгөө хиналта табяад байна. Мүн тэрэшэлэн хэдэ хэдэн районно центрнүүдтэ амжалтатай добтолго хэhэн байгаа. Энээн тухай мүнөөдэр «Нян Зан» гэжэ газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэбэ.

Сэрэгэй ябуулгануудай болохо үедэ патриот үзэлтэй олон мянган залуу хүнүүд арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнуудтай хамта ябалсажа дайлалдаба гээд газетэ тэмдэглэнэ. Шокчанг гэжэ провинцида дайсанай сэрэгүүдэй нэгэ батальон патриодуудай талада ороhон байгаа.

Дайсанай сэрэгүүдэй дайшалхы зоригынь бууража байна

ХАНОЙ, февралиин 9. (ТАСС). Энэ оной январь hарын hүүл багаар Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй добтолго хэжэ ороhон дээрэhээ, Сайгоной марионеточнэ сэрэгүүдэй моральна болон дайшалхы зориг ехээр буураhан байха юм.

Дайшалхы ябуулгануудай болохо үедэ дайсанай сэрэгүүдэй нилээд олон солдадууд болон офицернүүд сүлөөрэлгын армиин талада оробо. Сайгоной армиин олохон солдадууд гэртээ бусажа байнхай. Тэдэнэй дунда жаяг заршам болон дайшалхы шадабари улам уруугаа ороно.

«Дайсанай марионетючнэ арми США-гай сэрэгүүдтэ этигэхэ, найлахаяа болибо... США-гай армиин болон Сайгоной сэрэгүүдэй хоорондохи хёморол зүришэлдөөн үдэр ерэхэ тумаа улам ехэ болоно»,—гэжэ «Куан Дой нян зан» гэжэ ДРВ-гэй сэрэгэй газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ.

Пентагон Урда Вьетнам руу шэнэ сэрэгүүдые эльгээнэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Урда Вьетнам руу США өөhэдынгөө сэрэгүүдые улам олоор эльгээжэ үргэлжэлүүлhээр. Урда Вьетнамда Америкын сэрэгүүдэй шэнээр нэмэжэ ерэhэн тухай Сайгондохи Америкын сэрэгүүдэй штаб мэдүүлбэ. Тиихэдээ хуурай газарай сэрэгүүдэй 5000 солдат, мүн далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй 1000 сэрэгшэд ерэhэн байха юм.

Америкын арад зондо уряалтайгаар хандаба

ХАНОЙ. (ТАСС). Америкын арад зонтой hаналаа нэгэдэлгын Урда Вьетнамай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Тхинь Тхиен Хао гэгшэ Америкын арад зондо бэшэг эльгээжэ хандаба. Тиихэдээ Урда Вьетнамай улад зоной тала баримталжа, тэдэнэй тэмсэлые hайшаан дэмжэхэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлхыень уряалhан байха юм.

ВИА агентствын дамжуулhан энэ бэшэг хадаа Америкын империалистнуудай болон Тхиеу Ки гэгшын удамаршадай зүгhөө Урда Вьетнамай патриодуудта хашалан үзүүлхэ ябадалые буруушаахыень америкынхидые уряалhан байна.

Тон ехээр буруушаана

БЕРЛИН, февралиин 9. (ТАСС). Үсэгэлдэр Франкфурт-на-Майне городто КПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд М. Шефер, Г. Мис гэгшэдые арестовалжа, Баруун Германиин полициин зоргоороо аашалhаниие Германиин Коммунис партиин Центральна Комитет тон ехээр буруушаана.

АДН агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, энэ ааша хадаа коммунистнуудай зүгhөө тэмсэл хэжэ байhан дээрэhээ томо томо баяшуулай hүрдэн айжа байhаниие гэршэлэн харуулна гэжэ КПГ-гэй ЦК мүнөөдэр тунхаглаhан мэдүүлгэ соогоо тэмдэглэнэ.

Засагаа баригшад фашис арга хэрэглэжэ байхадаа, айжа байhанаа, мүн арад зонhоо улам холодон гансаардажа байhанаа харуулна гэжэ КПГ-гэй ЦК мэдүүлнэ.

Президент Джонсоной конгрессто эльгээhэн бэшэг

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Ерэхэ финансова жэлдэ хари гүрэнүүдтэ туhаламжа үзүүлхэ тухай президент Джонсон конгрессто бэшэг эльгээбэ. Тиихэдээ иимэ зорилгоор 2,9 миллиардhаа заа үлүүхэн доллар правительствада гаргажа үгэхыень президент гуйhан байна.

Бэшэг соо хэлэгдэhэнэй ёhoop, энээндэ hомологдохо мүнгэ зөөриин нилээд ехэ хубинь хари гүрэнүүдтэ сэрэгэй туhаламжа үзүүлхын тулада үгтэхэ юм ха. Энээнhээ гадна, Урда Корейдэ яаралтай сэрэгэй туhаламжа үзүүлхын тулада 100 миллион доллар нэмэжэ үгэхые президент конгрессые гуйна. Энэ 100 миллион доллар хадаа самолёт, зенитнэ буу зэбсэг, hахюулай катернууд, hомо хэрэгсэл гэхэ мэтые худалдажа абахын тулада хэрэглэгдэхэ юм гэжэ тэрэ өөрынгөө бэшэг соо тэмдэглэhэн байгаа.

Мүнөө сэрэгэй туhаламжа үзүүлхын тулада эригдэhэн мүнгэнhөө гадна, мүн лэ тиимэ зорилгодо үшөө 120 миллион доллар нэмэжэ hомолхыень мэнэ hаяар дурадхаха байнаб гэжэ президент өөрынгөө бэшэг соо hануулба.

Хуулита ёhoop экономическа туhаламжада гэжэ зорюулагдаhан харин гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэхэ Америкын туhаламжын онсо илгаань юун байнаб гэхэдэ, үмхирэн унахаяа байhан марионеточнэ ёhо гурим дэмжэхэ гэhэн мүнгэ зөөри болоно. Жэшээлхэдэ, тиимэ туhаламжа үзүүлхын тулада эригдэhэн мүнгэ зөөри соohoo 480 миллион долларынь Сайгоной шуhата муухай засагта үгтэхэ байна ха юм.

Уоллес президентын тушаалда орохо hанаатай

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Алабама штадай губернатор байhан Дж. Уоллес гэгшэ энэ намар болохоёо байгаа hунгалтада Америкын бэеэ даанхай партиин зүгhөө США-гай президентын тушаалда hунгагдахаар өөрынгөө кандидатурые дэбжүүлхэмни гэжэ соносхобо.

hунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ федеральна правительствын хизааргүй ехэ хуули эдлэдэг ба штадуудай хэрэгүүдтэ хамаархадаг байhаниие буруушааха үгэ хэлэхэ hанаатай байнаб гэжэ Уоллес эндэ болоhон пресс конференци дээрэ мэдээсэбэ.

Уоллес гэгшэ үндэhэ яhанай илгаа гаргаха үзэл баримтадаг хүн гэжэ Холбоото Штадуудта мэдэжэ болонхой.

Франциин корреспондентые сүлэхэ гэбэ

ЛОНДОН, февралиин 9. (ТАСС). Франс пресс агентствын корреспондентые Урда Вьетнамhаа сүлэхэ болоhон тухайгаа мүнөөдэр Сайгоной засагаархид соносхобо гээд Рейтер агентствын корреспондент Сайгонhоо мэдээсэнэ. Франциин корреспондент хадаа 24 часай турша соо тэндэhээ гаража ошохо ёhотой болоно.

«Урда Вьетнамай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ашаг туhада харша» мэдээсэл тарааhанайнтаа түлөө тус корреспондент сүлэгдэхэ болобо гээд Сайгоной засагаархидай түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

«ХОЁР ЗҮРХЭНЭЙ ДОМОГ»

...Үни холо болоhон ушар. Самарканд хотын гол гудамжада уран зураашан Лохарие саазалха гэжэ байба ха.

Хүнэй дүрэ зураг зуража, тэрэ аллах бурханай урда ехэ гэм хэhэн ха. Тиигэжэ байхадань, арад зоной дуратай дуушан Мурад ерэжэ, Лохарие үхэлэй аюулhаа абарна. Уран зураашан өөрынгөө бүтээhэн зурагуудые нүхэргөө харуулба. Тэрэ зурагууд сооhь холын ороной эзэн хаан Карашах гэгшын боологоол, хатар наада гүйсэдхэгшэ Мадина гэжэ сэбэр hайхан басаганай дүрэ байба. Энэ басагые заабол олохо гэжэ шиидээд, Мурад холын аян замда зорино...

СССР-эй арадай артист, кинорежиссер Камил Ярматовай Ташкентын «Узбекфильм» студида табиhан «Хоёр зүрхэнэй домог» гэhэн уран hайханай шэнэ фильм иигэжэ эхилнэ.

Саашадаа фильмын гол үйлэнь Карашах гэгшын зонхилжо байhан орондо болоно. Тэндэ Мурад одоол Мадинатай уулзажа, тэдэнэр бэе бэедээ дурлалсана. Теэд дошхон хатуу, хара hанаатай хаанай эзэмдэжэ байhан орон соо инаг дуран, баяр жаргал гээшэ хорюултай байгаа бшуу. Зүрхэ сэдьхэлээ ниилүүлэн дурлалсаhан эдэ хоёрые холбожо уяад, гаргажа алаха гэжэ Карашах захирна. Зэрлит муу дарлагшын урдаhаа арад зон эсэргүүсэн бодожо, Карашахай хаан түрые унагаана.

Үргэн экрантай, ун[...]

КИН[...]

гэтэ hайхан [...] hаядаа респу[...] кинотеатрнууд [...] руулагдажа [...]

Фильмын [...] Мадина—арти[...] лянская, [...] тист Б. Ватм[...] шах—артист [...]мов.

ХЭМЭЛ ОДОНУУДЫЕ ШЭРТЭН

1957 оной октябрин [...] түрүүшын хэмэл о[...] оронhоо табигдажа, [...] гаргагдаа hэн. Эн[...] эхилжэ хэмэл одоно[...] адаглажа хараха [...] гансашье Советскэ Со[...] харин бүхы дэлхэй дэ[...] хэгдэhэн юм.

Доржи Банзаровай [...] багшанарай институтд[...] мүн лэ иимэ станци [...] hэн. 1957 онhоо эхи[...] болотор тус станци [...] гаран шухала мэдээнү[...] мос» гэжэ Астрономи[...] эльгээhэн байна.

Тус станциин нач[...] ститутдай физико-мат[...] факультедэй декан П. [...] новай хүтэлбэри доро [...] лэй хүдэлмэри яб[...] Спутнигуудай хойноhо[...] тануд тон нарин при[...] хэгдэдэг. Хэмэл одоно[...] ябаhан координат оло[...] вараi «Одо мушэдэй [...] рэглэгдэнэ.

Астрономическа цен[...] мэл одоной үнгэрхэ [...] дые уридшалан мэдүү[...] гээд станциинхид ка[...] тобшолон абана. hүү[...] нарин прибороор хэм[...] үнгэрhэн саг бо эк[...] координадынь одо му[...] суулан олоод тэмдэг[...] абтаhан мэдээнүүд [...] Астрономическа центр[...] лагдадаг.

Мүн станциин хүдэ[...] лагша курсантудай ст[...] астрономи шудалха х[...] хэн туhатай. Жэшээн[...] нэр метеорнуудые, на[...] лон hарын хиртэхые, [...] толбонуудые, планетэ[...] хүүлнүүдые адаглан я[...]

Гурбадахи курсы[...] П. Ключерёв эндэ [...] наранай хиртэлгэ ту[...] статья согсолоо. [...] В. Смирнов, В. Самсо[...]рова, Т. Сокольникова, [...]кова, С. Макарова, В. [...] гэгшэд ажаглалтануу[...] тэйгээр хабаадалсана. [...] СССР-эй Наукануу[...]миин Астрономическ[...] «Ажаглалтада эдэбхи[...] баадалсаhанайнь ту[...] тусхай значогуудаар [...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: [...] хэмэл одонуудые ха[...]лэдхэжэ байна. Д. Б[...]

Амаралтын үдэрэй хуудаhан

АЛДАРТАЙ АЖАЯБЫТ!

(дуун).

Хүбэнэг тэнгэриин майхан дор
Хүхэльбэ хибэс толоруулыта.
Хүмүүн зонойнгоо дундахана
Хүндэтэй, суутай ажаябыта.
Аглагхан тэнгэриин майхан дор
Алтанхан хибэс толоруулыта.
Арадхан зонойнгоо дундахана
Алдартай, суутай ажаябыта.
Сэлгеэхэн тэнгэриин майхан дор
Сэнхирхэн хибэс толоруулыта.
Сэлеэнхэн зонойнгоо дундахана
Сэнтэйхэн, суутай ажаябыта.

Р. ЦЫБИКОВ
найруулба.

Будамшуугай почтоhоо

Хэн гэмтэйб?

Ехэ басаганиинь элдэбын хатарнуудые байра дээрээ дэбхэрэнхэй hэн. Даараhан гарнуудаа үлеэжэ, танигдаагүй дуу дуулажа байгаад, бишыхан дүүгээ тойронхой. Харин тэрэ дүүнь, 3—4 наhанай хүбүүхэй, нойтон саhа мухарюулан бүтээhэн томо гэгшын кукла мэтэ арбайхадажа зогсоо бэлэй. Нилээд зогсоhон хойномнай, час тухай боложо, автобуснай ерэбэ.

Одоо энэ машина шэхэтэй амитанhаа, зоной хараалhаа тэрьелшэхэ байгаа. Жолоошониньшье энэ «мориндоо» адли дуу дуулажа, радногоо наяруулжа, хашалгүй hууха юм лэ даа. Гарайнгаа саг харахадамни. «энэ моримнай» аяар 45 минута хожомдожо ерэhэн байба. Би ехэ гайхаашьегүйб. Аршаан, Халзан толгой тээшэ Улаан-Үдын түбhөө ябадаг автобусой жолоошодто тусхай график, расписани гэжэ мартагданхай hэмнай. Зүгөөр гайхаhан юумэмни гэхэдэ, үнөөхи саадтаа ошожо ябаhан hүбүүхэймнай автобус руу өөрөө орожо шадабагүйл даа: «Хүлым. Хүлым бү үбдэхөө!»—гээд тэрэ эгэшээ хараан уйлашаба. Эгэшэнь «Хүлшни яагааб? Гуталшни хабшадаггүй hэмнай»,—гэбэ. Теэд хүбүүхэн автобус соо hуун сасуу гуталаа тайлажа хаяба, орёолтоо абахадань, бидэ тэрэнэй хүлдэжэ суухаршаhан эрхы хурга харахадаа, нэгэн доро: «Ах»—гэжэ hүхирщөө hэмнэ. Харин автобусоймнай жолоошни эмидшье гээгүй, кабина соохи радногоо наяруулhаар машинаа ябуулба. Энэ хүгжэмэй вэдэлээн соо тэрэ хүн зоной хараал шэрээл дуулаагүй ха юм.

Баhа хэн гэмтэйб?

Тэрээхэн хүлөө хүлдэгшэ хүбүүмни, эгэшэ басаганиинььшье хэды үдэр автобусой тогтодог газарта харагдахала болишобо. Дүү хүбүүнэйнь харагдахагүйнь гайхалгүй—хүлөө тэбэриhэн юумэ гэртээ hуугаа бэзэ, эжынь гү, али абань бюллетень абанхай, тэрэнээ hахяа. Энэньшье энэ, тэрэ басагахан юундэ hургуулидаа ябахаа болишобо гээшэб?

Хэдэн хоногой үнгэрhэн хойно гэнтэ тэрэ басаган ноохон шарфаар хоолойгоо уяhан юумэ харагдаба. Ьэмээхэн дүтэлжэ: «Зай, басаган, юундэ үнинэй харагдаагүйбши?»—гэжэ асуубаб. «Ангинатаад, гэртээ хэбтээб»,—гэжэ тэрэм харюусаба.

«Ай, шолмо, энэ автобус хүлеэ хүлеэhээр баhал hалхи абаа ха юмши!»—гэбэб. «Үгы,—гэжэрхиhэн аад, үгэ алдаhанаа ойлгожо, тэрэм буруу харашаба. Автобус соо hууhан хүнүүд энэ хөөрэлдөөемнай дуулахадаа: «Минии хүбүүн ангинатаа, минии басаган баhа хэбтээ, ашамни хэды хоногой hургуулидаа ябаагүй!»—гэлдэшэбэд. Би гайхаад лэ, энэ ушарые элирүүлхэ гэжэ шиидэбэб. Оо, юун гэжэ hананат? Нэгэтэ, хэдэн хоног үнгэрөөд байхада, үнөөхи басагантаяа дайралдашабалби даа! Ьэмээхэн арадань ябабаб. Харан гэhээм тэрэ басагамни Лениинэй гудамжаhаа хоёр томо гэгшын мүльhэн мороженою худалдажа абаад, хүлеэжэ байhан дүү хүбүүндэ ерэбэ. Тэдэнэр харahаар байтарни мороженоёо хүхэhөөр, зоболонто автобусойнгоо тогтодог газар тээшэ ошобо.

Намда булта элн болошобо. Газаа 30—40 градус хүйтэнэй байн гэhэйнь, мороженю худалдажа, үхибүүдые хэн хоротоной үбдэхөөжэ байhан эли болобо.

Харин халуун эдеэ, кофе бэдэрээ hаа, газаршье наншa олохогүйш.

АБА ГЭХЭДЭ—АЛЕЭ НААШАНЬ, АСА ГЭХЭДЭ—ТАЛИИ СААШАА...

Хорнин харгыгаар хойшо урагшаа яhалал ябаhан тула, hүтэй бидонуудые үргэлөөд, харгын хаяагаар ээлжээн боложо зогсоhон эмэгтэй олонние Эрхирэг тосхоной үйлсэдэ абаhаар обёорходоо, огто гайхабагүйб. Хэзээ заяанай нимэл hэмнай даа. Зүгөөр совхозой директор Александр Васильевич Пахеевэй олон телефонтой таhалга соо ороходоо, хото зориhон машина уттаhан бидонтон эхэнэрнүүдые hанаандаа эрхэ бэшэ оруулбаб. Юуб гэхэдэ, Александр Васильевич хандиржал байhан телефонуудаа ээлжээгээр үргөөд лэ харюусахадаа, нэгэл асуудалда нэтэгүй тулаад байха юм. Ядахадаа:

— Би конторо соогоо хүнүүдые хаагаад байнагүйлби. Шамда hаалишанние хаанаhаа олохобиб,—гэжэ ганираад, яhан трубкын ёо гэхэгүй хада шэдээдхинэ.

Хүдэлмэриин хүнүүд... Хүдэлмэриншэ гарнууд... Эдэл асуудал директор хүнэй hүлшин зүүдэн болоно бшуу. Харын тиихэдэнь үнөөхи бидонтой эхэнэрнүүд...

— Эдэшни бараг ааб даа,—гэжэ совхозой парткомой секретарь Владимир Цыденович Дондитов оролсоно.—Үглөөгүүр долоо багаар бүхэли автобус зоной багтажа ядатараа hуугаад, город ажалдаа ошожо ябахыень харахадаа, хара буухаар даа.

Үнэхөөроошье үглоо бүри авиазаводой автобус Эрхирэгэй үйлсоор зонние суглуулжа ябадаг. Теэд гансашье авиазаводто бэшэ, үнгэрэжэ ерэхэдээ... судна заhабарилгын заводто ажалладаг хүнүүд Эрхирэгэй сэлюундэ hуурижанхай. Минишье hуурижанхай бэшэ, үндэр гэгшын хашаа соо үхэр малаа хаанхай, үбэлдөө хүрэхэ үбhэ тэжээл дарахай. Зун болоходо зүhэн бүриин овощ тэбхэр тобхор тэбшэ шэнги талмайханууд дээрэ ургуулха...

Эндэхи Дабаатын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ, нюдэндөө шэлтэй, сайраhан үhэтэй дарүү янзын хүн дансануудаа уудалжа, минии асуудалда ехэл болгоомжотойгоор харюусаба:

— Бии даа, ажал хэнгүй, хэмhээ гадна олон мал бараад байгшад бии,—гэжэ Хуриган Федорович Фёдоров зүбшөөбэ.—Заримаинь хүдэлдэг ааб даа, теэд эхэ, эсэгынгээ нэрэ дээрэ үлүү мал бэшүүлээд, тэрэл үйлсэдэ зогсодог «бидонгуудтайшуулай» тооe олошоруулна бшуу.

Зай, яахаб, Эрхирэгэй совхозой хүтэлбэрилэгшэдшье, эндэхи нютагай Соведэй түлөөлэгшэдшье хуули буса хэрэгүүдэй, хулжаха ябадалай гарадагые арсанагүй ха юм. Теэд ямар тэмсэл ябуулагдадаг юм ааб? Сэхынь хэлэхэдэ, мүнөө дээрээ тиимэшүүлдэ гар хүртөөгүй байhaap зандаа. Нүгөө талаhаа, энэ тосхоной онсо өөрсэ шэнжыень хараahaa алдажа болохогүй ааб даа, юуб гэхэдэ, хэзээ заяанhaa хотын хаяада байражаhан Эрхирэг тосхонойхид Хэжэнгэ гү, али Яруунынхида орходоо ондоо эрхэ байдалтайшье, заншаhан өөрын гурим, журамуудтай юм аабза. Тэрэшье hү наймаалгамнай юрэл заншашаhан хэрэг шуу. Зарим нэгэ мэргэжэлтэдэй заводтошье хүдэлхэ хорюултай аал? Эдэ бүгэдэ хуу ойлгосотой. Тиимэшье hаань, хэтэрэгшэдтэ хэмжээ абахада лаанаб? Сельсовет гү, али совхозон захиргаанда дуудажа асараад, хатуу hануулга хэхэ гэжэ бии ха юм. Үгышье hаа, нүхэдэй сүүдээр хэhэхэдэ болохо бшуу. Өөрсэ эрхэ байдалдаа дашуурагдаад, энэ талаар ондтэй юумэн хэгдэнэгүй гэжэ hанагдана. Теэд совхоздо хүдэлмэришэд хэрэгтэй бшуу!

Тиимэ хэтэрэгшэдэй жэшээ алин бэ гэжэ асууна гүт? Дурдахада болоно.

1. **Очиров Дондок Урзабаевич**, 35 наhатай, хаанашье удаан тогтожо хүдэлдэггүй. Совхоздо хүдэлэ гэхэдэ, намhaa саагуур, наранhaa наагуур гэжэ байдаг. Али заводто хүдэлнэб гэжэ сэсэрхэдэг, үнэн дээрээ 3 үнеэгээ хараад, электро-хюрөөгөө үргэлөөд, айлай газаахи сажан түлеэ татаад, ябалаад ябадаг. Эшэхэ нюургүй энэ нүхэрнай hаяхан совхозой директортэ ерээд: «Үбhэ үгэгты»,—гэжэ стол шаахаhaa наагуур аашалаа.

2. **Гындынжапов Гомбо**: Дүшэ наhаяа hаял шахажа ябаhан энэ мундуу эрэ хаанашье хүдэлдэггүй байхаhaa гадна, хатуу харын халуунаар «саашаатай гүш», «наашаатай гү» гэжэ ябахадаа hэншье гэхэгүй.

3. **Дамшилов Дашанима**. Баhал хүнгэн олзо бэдэрээд, авиазаводhoo Онохойн модоной комбинат хүрэтэр hүрэдэг. Наhан залуу.

4. **Маншлов Капитон**. Энэ тэрэ гар үзүүрэй юумэ хээ болоод, гол түлэб байтаhан томо үнеэдээ hахяад hуудаг.

5. **Дондуков Цыден-Еши**. Энэ хүмнай ветеринарна фельдшерээр ажалладаг нэрэтэй. Хүгшэдэйнгөө нэрэ дээрэ бэшүүлhэн 4 hаамхай үнеэдтэй. Бусад «бидонтойшуулhaa» нэгэл илгаатай: харгы дээрэ машина угтажа байдаггүй, харин өөрынгөө «Москвичаар» hүеэ салгидуулангүйхэн Улаан-Үдын дэлгүүр ерэшэдэг. Ьарын 100 түхэригэй сэбэр олзо оруулна гэжэ сомоной соведэйхид тоолонхой.

Үшөөшье саашань дурдаад яалай...

Харин мүноо эндэхи эрхэ байдалай нэгэ онсо шэнжэ дээрэ тогтоe.

...Залуушаг эхэнэр уруугаа хараад hууна. Хирэ-хирэ болоод лэ hалганаhан хурганууддаараа пальтогойнгоо хормойе эмирээд абана. Хэншье шиидшье гэжэ дуугарнагүй. Иимэ байдал удаан үргэлжэлбэ. Ьүүлэй hүүлдэ үнөөхи эхэнэрнай:

— Гаргагты, хамаагүй, совхозhoo гаргагты, би hаалишан дахяад болохогүйб!—гээд газаашаа тэгүүлбэ. Тиихэдэнь 1-дэхи отлелениин конторо руу гүйжа хайжа шахуу Ханда Борхоновае дахин оруулбад. Нам руу хилам гэжэ хараад абана. Танигдаагүй хүнэй байхада аягүйрхэнэ хэбэртэй. Баhал хөөрэлдөөн эхилбэ. «Ьаалишанаар хүдэлхэгүйб, янат, гаргагты, ошохо газараа оложо ядахагүйб»,—тээд лэ hууна.

Зүб даа, тэрэ үнэхөөроошье ошохо газараа оложо ядахагүй. Баруулжаа харахада — авиазавод, зүүлжээ харахада—Онохойн комбинат. Теэд нүгөө талаhaa, Ханда Борхонова hаалишан ябаhан ажалайнгаа стаж гээхэ болоно бэшэ гү? Би тэрээнтэй хөөрэлдөөб, ушарынь ойлгожо абаха гэжэ hэдээб. Зүгөөр Борхонова нэгэл эрилтэ табина. «Өөрымни үнеэдые үгэгты, тиигэбэлтнай хүдэлхэб, халаанай hаалишан болохогүйб». Совхозой 1-дэхи отделениин рабочкомой гэшүүд нүхэд Мункуев, Халбаев, Тубчинов, Чимитдоржиева гэгшэд ээлжээгээр тэрээндэ ойлгуулхые оролдобо. Үгы дэа, Ханда өөрынгөө эрилтэ дабтаад лэ байна: «Кликуноваhаа өөрымни үнеэдые абажа үгэгты». Теэд яажа тиигэжэ болоолтойб? Үнгэрhэн жэлэй декабриин 17-до Ханда Борхонова ямаршье шалтагаангүйгөөр hаамдаа гарабагүй. Таба хоноhон хойно бии болоходоо, оройтожо ерэбэ. Муухай hү hаагааш гэжэ фермые даагша Галина Батомункуевагай хэлэхэдэ, сухалдаад гүйжэ ябашоо. Январиин 12-то нүхэдэй суудэ дээрэ Ханда тухай асуудалай табигдахада, хүдэлхэб гэжэ үгээе үгэhэн аад, январиин 31-дэ дахин хулжаба. «Архидажа ябана hэн даа»,—гэhэн hураг дуулдаба. Ханда Борхоновагай уршагта ябадал гол түлэб нимэл даа.

Тиигээд мүнөө: «Гаргагты, совхозой гэрhээшье гаргагты, өөрын гэртэйб»,—гэжэ hэнгэргүй байна бшуу.

Юундэ энэ эхэнэр нитэрээ эрхэхэ, арсаха болооб? Дээрэ хэлэгдэhэнhээ ойлгоходо, үнөөхил онсо гэхэ гү, али өөрсэ эрхэ байдалдаа найдана бшуу. Хэжэнгэдэ гү, али Яруунада ажаhуугаа hаа, лаб лэ тиихэгүй бэлэй даа. Харин эндэ хайшашье хара—ажал... Тиигээдшье hаалишанай ажал хүндэ бшуу.

Теэд үшөө hэшхэл, зон хүнhөө эшэхэ гайхаха гэжэ бии юм бэшэ гү? Иимэ наhандаа ажал хэнгүй эрхи намнаад ябахадаа яажа юдоорhон, хэмhээ хэтэрhэн хэрэг гээшэб?! Дондок Очиров, Гомбо Гындынжапов, Ханда Борхонова гэгшэдэй hэшхэлынь хаанаб, hэнгэрынь яанаб? Шадал хүсэнэйнгөө шамбайда ниитын ажалда хабаадаагүй аад, хэзээ хабаадахаб? Иимэшүүл совхозой газар дээрэ овощ тарижа, үбhэ сабшажа үмсынгөө мал садхаажа, совхозой барюулhан гэртэ өөдөө хаража хэбтээд, хүйhэндөө нёлбожо хүльбэржэ сэнгэжэ байха эрхэтэй аал?

...Наранай тонгос гэхэ бэгаар Улаан-Үдэеэ бусажа ябахадамнай, авиазаводой нэгэ үйлсэдэ үнөөхи үглөөнэймнай эхэнэрнүүд хооhон бидонуудаа хонгиргоhoop обооролдожо байба: баран гэртээ яарана хэбэртэй...

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.
Загарайн аймаг.

ЭЛДЭБ УШАРНУУД БОЛОДОГ

ГУРИНХА ШОНО

Кавказай хабшал хадын дээхэнэ Кахура тосхон оршодог. Мүнөө жэлдэ уулын оройгоор саhан ехэ. Тиимэhээ арьяатан шононууд гуринхалхадаа, колхозой фермэнүүдэй дүтэ шадар хоргододог. Нэгэтэ гуринха шононууд Кахура тосхондо ерэжэ, гахайн фермэдэ добтолбо. Аргагүй үлэн хооhон ябаhандаа тиигээ хашхаалтатай байhан гахайнуудай байрын үүдэнэй шагтые үргэжэ, досоонь hэмээхэнээр орошоhон байба. Теэд эдэ амитад гахайн хотон соо удаан «жаргажа» үрдибэгүй. Хүдоогэй ангуушад Ираклий, Гела Липартелиантан шононуудай тагнуулдажа ороhониень мэдээд, тэндэнь амиень хорообо. Энэ ушар шононуудай малай байрын үүдэ тайлажа ородог шэнэ «мэргэжэлтэй» болоhонние харуулна.

ҮНЭГЭН ХҮНДЭ ДОБТОЛБО

Куйбышевска областиин Большечерниговскэ райондо нэгэ иимэ ушар болобо: «Искра» колхозой мал адуулагша Ильченко, Абрамкин гэгшэд холын талада мал адуулжа байба. Малай бэлшэжэ байхада, hөөг модон сооhоо гүйжэ гараhан нэгэ үнэгэн үхэртэ добтолбо. Тиигэхэдэнь малшадай нохой үнэгэн тээшэ дайгэнэ. Хойноhоонь мал адуулагшад мориндоо мордоод гүйлгэлдэбэ. Харин үнэгэн нохойhooшье айhан юумэниинь үгы, хэтэрхэдээ эмээл моритой хүнүүдэй урдаhaa шуумайба...

Энэ үедэ мотоциклаар ябажа байhан колхозой бригадир энэ ушартай дайралдахадаа, буугаа түргэн абаад, нэгэ дахин ааруулжархиба. Тэрэ дарыда үнэгэншье тэрээндэ добтолжо, бригадирта буугай хүрзөөр сохюулжа алуулаа.

Үнэгэнэй хүндэ добтолhон ушарые юугээр гайлбарилтайб? Харин бэлшээридэ дүтэ гүлгэнүүдынь байгаа ха юм. Тэдэнээ хармалхадаа үнэгэн хүндэ добтолhон байба.

ШАНДАГАН БҮРГЭДЫЕ ДАРАБА

Ростовско область. Ой соо юушьеб тагнуулдажа байhандал бүргэд шубуун элижэ байба. Нэгэ үедөө модоной дундуур ороод харагдахаяа болин, дахин өөдөө ниидэн баhал шуумайба. Энэ үедэ Г. Бандуров дүтэ байhан аал: «бүргэд юу барихаяа забдажа байгаа хаб» гээд харааршалба. Тиигээд бүргэдтэ барюулхаяа байhан шандага обёоржорхино. Хүлын томо бүргэд шуунгдал шуумайхадаа, шандаган дээрэ буушаба. Тиихэдэнь шандаган өөдөө гансата эрьежэ, hабараараа бүргэдэй урдаhaa шангаар hабардажархиhан байба. Зүгөөр бүргэд бахалуур уруугаа шандаганай hабараар хутагаар отолууhан мэтэ шударуулхадаа үхэлөө оложо, тэндээ даляа дэбин хосорбо.

(«Сельская жизнь» газетэhээ).

ТИТОВАГАЙ АЛТАН МЕДАЛЬ

ГРЕНОБЛЬ, февралиин 9. (ТАСС-ай тусхай корр.). Хорин хоёр наhатай Москвагай студентка, СССР-эй чемпионка Людмила Титова олимпиин арбадахи наадандa хабаадалсахадаа, Эхэ орондоо түрүүшын алтан медаль асарба. Тэрэ мүнөөдэр 500 метрэй зайда урилдахадаа, бултанние ахижа гараа бшуу. Искусственна мүльhэн дээрэ урилдаhан Людмила энэ зайгаа 46,1 секунда соо гаталжархёо. Тиигэжэ үбэлэй олимпиин нааданай түрүүшын алтан медальда хүртэбэ ха юм.

Удаадахи—мүнгэн медальда гурбан хүн хүртэхэ болобо. Юуб гэхэдэ, Америкын спортсменкэнүүд—Мэри Мейерс, Диана Халам, Дженни Фиш гэгшэд аб адлихан саг—46,3 секунда соо 500 метрэй зай гаталhан байна.

ГРЕНОБЛЬ. Чехословаки ФРГ-гэй суглуулагдамал командануудай хоорондо хоккей наадагшадай дунда ээлжээтэ наадан үнгэрэгдэбэ. Эндэ Чехословакиин хоккеистнүүд нүгөөдүүлээ шүүхын тула ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргаа. Тиигэжэ эдэнэрэй наадан уулзалга 5:1 тоотойгоор дүүрэжэ Чехословакиин спортсменүүд шүүhэн байна.

* * *

ГРЕНОБЛЬ. Наадан гурбадахи үдэр командын хоккеистнүүд Финляндиин спортсменүүдтэй наадаа. Канадынхид эрхим бэрхээр наададаг hэн тула, яhала hайн добтолжо эмхидхэе. Тиигээшье hаа, эдэнэр шамбай бэрхээр наадаhан Финляндиин хоккеистнүүдые шүүжэ шадабагүй. Наадынайнь тоо 2:2 тоотойгоор дүүрэжэ, Финляндиин команда түрүүшын хоёр очкотой болобо.

* * *

ГРЕНОБЛЬ. Февралиин 9-нэй үдэшэ манай ороной хоккей наадагшад гурбадахи уулзалгаяа үнгэрэбэ. Дэлхэйн, Европын чемпион болоhон СССР-эй хоккеистнүүд США-гайхидые

ХОККЕЙ

10:2 тоотойгоор шүүжэрхёо. Тиигэжэ манай команда дүн хамтадань зургаан очкотой болонхой. эрхимлэhээр эрхимлэжэ ябана.

СССР-эй суглуулагдамал командын добтологшод Фирсов гурбан шайба, Блинов, Полупанов гэгшэд хоёр-хоёр, Кузьмин, Старшинов, Моисеев гурбан нэжээд шайба сохижо, наадаяйнгаа тоо 10:2 болгоhон. США-гай командаhаа Росс, Моррисон гэгшэд нэжээд шайба манай хоккеистнүүдэй ворота руу сохижо оруулhан байна. Тиигэжэ СССР-эй команда дүн хамтадань сохижо оруулhан шайбынгаа тоогоор 27:2 гэhэн тоотойгоор түрүүлжэ ябаhаар.

Удаадахи уулзалгаяа СССР-эй команда ФРГ-гэй хоккей наадагшадтай үнгэрэгхэ болонхой. Энэ наадан февралиин 11-дэ үнгэрэгдэхэ.

ХОБОЙ ХО[...]

Хоёр hамгад уулза[...]
Хобоо баhал хэлсэб[...]
Улам улам халажа, [...]
Удаарhанаа мэдэбэг[...]

Халиhан уhан хүр[...]
Хабхаандаба улаа[...]
Хобхо татажа яда[...]
Хоюуландаа шашх[...]

Хашхараа дуулаhа[...]
Харайлдажа ерэха[...]
Хайлаа, hүхөөр [...]
Хайрата хоёроо а[...]

Ф. Балда[...]
Ш. Нимбуев[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИ[...]

Гор. Улан-Удэ, ти[...] равления по печати [...] Министров БурАССР [...]
Н-01355.